

“Hürriyyət”in kollektivi Prezidentə müraciət etdi

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

Nº44 (3383) 9 Dekabr / 2025-ci il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

Mehdiyevin qızı vəzifədən azad edildi

Vüqar Məmmədovla bağlı etiraz aksiyasına icazə verilmədi

Qarabağ qazisi: “Baş redaktorun ev dustaqlığına buraxılması üçün digər müdafiə vasitələrinə əl atacağıq”

4

LAYIHƏ

“Azərbaycanda 11 min 260 nəfərin İİV-lə yaşaması yüksək göstəricidir”

Adil Qeydbulla: “Bu xəstəliklə mübarizədə ciddi rol həm hüquqi, həm də maarifləndirici tədbirlər ciddi rol oynamalıdır”

3

Aktual

“İran gömrükdə ələ keçirilən narkotiklərə görə narahat olmamalıdır”

Əli Mustafə: “İran Amerikanın Azərbaycana verdiyi aparatla gömrükdə 90 milyonluq narkotik aşkarlanmasından məmnun olmalıdır”

6

Gündəm

“Dil milləti məhv olmağa qoymayan dəyərdir”

Eldəniz Quliyev: “Xəbərlə mübtədanın yerini dəyişməklə hər şey həll olunmur ki...”

6

Baxış

Sovet dönmində tikilən obyektlərə niyə çıxarış verilmir?

Əkrəm Həsənov: “Bunların statuslarını dövlət məmurları qəsdən qanunvericilikdə tənzimləmirlər”

13

Ölkə

Siyəzanlı neftçidən SOCAR prezidentinə müraciət

“Siyəzəndə 160 quyunu ləğv etmək, rayonun iqtisadi vəziyyətini pisləşdirmək və təxribata yol verməkdir”

7

Ölkə

İş adamının 4 milyonu ələ keçirildi

Bu qalmaqalda federasiya prezidentinin adı da hallanır

Azərbaycanda iş adamının milyonlarla pulu ələ keçirilib. Şikayət əsasında biri keçmiş idman federasiyası prezidenti olmaqla, 5 nəfər cinayət məsuliyyətinə cəlb edilib. Hurriyyət.az xəbər verir ki, dəstə üzvləri iş adamı Quvat Beybutovun 4 milyon manatdan çox pulunu dələduzluqla ələ keçirməkdə ittiham olunurlar.

7

Xəbər

“Hurriyyət TV” Avropa İttifaqının Azərbaycandakı səfirinə müraciət etdi

“Vüqar Məmmədovun işi əkcə fərdi hadisə deyil, sistemin özünü göstərən indikatorudur”

“Hurriyyət TV” internet telekanalının kollektivi Baş redaktor Vüqar Məmmədovun (Tofiqoğlu) qanunsuz həbsi ilə bağlı Avropa İttifaqının Azərbaycandakı Səfiri xanım Marijana Kujundjiçə müraciət ünvanlayıb. Hurriyyət.az həmin müraciəti olduğu kimi dərc edir: “Hörmətli xanım Səfir!

2

Bu ölkələr Yeni ilə milyonlar xərcləyir...

Yeni il bir çox ölkələrdə möhtəşəm atəşfəşanlıq şouları, bəzədilmiş küçələr və kütləvi tədbirlərlə təmtərahlı formada qeyd olunur.

Bəs görəsən, hər il gördüyümüz möhtəşəm Yeni il gecələrinə ən çox nə qədər xərc çəkilir? Dünyanın hansı ölkəsində Yeni il üçün böyük maliyyə vəsaiti ayrılır?

Araşdırmalara əsasən, dünyada Yeni il tədbirinə ən çox pul ayıran şəhər Nyu -Yorkdur.

lib. Büdcənin qalan hissəsi təhlükəsizlik, meydançanın qurulması, səs və işıqlandırma sistemləri, həmçinin izdihamın idarə olunması üçün əlavə mühafizə və nizamlayıcı personalın təmin edilməsinə xərclənir. London rəhbərliyi bu xərcləri şəhər üçün faydalı investisiya kimi dəyərləndirir. Hər il 100 minə yaxın insan ödənişli biletlərlə canlı izləmə zonasına toplaşır, on milyonlarla insan isə televizorda Londondakı möhtəşəm mənzərəni seyr edir. Bu görüntülər Londonun beynəlxalq imicinin möhkəmlənməsinə, ele-

Hong Konq

Hong Konq şəhəri Victoria limanı üzərindəki rəngarəng Yeni il atəşfəşanlıqı ilə tanınır. Bu şəhərdə ənənəvi 12 dəqiqəlik gecə yarısı fişəng şousu üçün son illərdə təxminən 1,8 milyon ABŞ dolları məbləğində büdcə ayrılır. Hong Konqda atəşfəşanlıq xərcləri digər meqapolislərlə müqayisədə bir qədər az olsa da, unudulmamalıdır ki, burada 2020-2022-ci illərdə kütləvi tədbirlər müəyyən ictimai-siyasi səbəblər və pandemiya üzündən məhdudlaşdırılmışdı. Bununla belə, Hong Konqun Yeni il fişəngləri yüksək binalarla əhatələnmiş unikal liman mənzərəsi fonunda çox təsirli görünür və on minlərlə sakin və turist tərəfindən canlı izlənilir. Büdcə vəsaiti əsasən limanda atılan fişənglərə, səma işıqları və lazer effektlərinə, həmçinin mərkəzi saat qülləsindən atılan mini-fişəng şoularına sərf olunur. Qeyd edək ki, bəzi qeyri-rəsmi mənbələr Hong Konqda Yeni il şousunun ümumi xərclərinin 8,5 milyon funt sterlinqə qədər ola biləcəyini iddia etsələr də, rəsmi məlumatlara görə təkcə fişəng nümayişinin birbaşa dəyəri göstərilən məbləğdən xeyli aşağıdır. Buna baxmayaraq, Hong Konq hökuməti və sponsorlara aid olan bu xərclər şəhərə bayram gecəsi və sonrasında turizm gəlirləri şəklində əhəmiyyətli fayda verir.

Rekord göstəricilər və xüsusi hallar

Bəzi hallarda ölkələr və şəhərlər xüsusi tədbirlər üçün rekord məbləğlərdə vəsait xərcləyiblər. Məsələn, Abu Dabi (BƏƏ) yeni il olmasa da, 2009-cu ildə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin 37-ci Milli Günü şərəfinə rekord dərəcədə bahalı 20 milyon ABŞ dolları dəyərində atəşfəşanlıq şousu keçirmişdi. Bu fişəng nümayişi 55 dəqiqə davam etməklə həmin dövr üçün dünya rekordu sayılıb. Yəne Körfəz regionunda Küveyt şəhəri 2012-ci ildə konstitusiyanın 50 illiyi münasibətilə 15 milyon dollar xərc qoyaraq 1 saatlıq atəşfəşanlıq tədbiri ilə Ginnesin dünya rekorduna düşmüşdü. Bu kimi tədbirlər adətən bir dəfəlik xüsusi bayramlara aid olsa da, göstərir ki, bəzi regionlar dünya rekordlarını qırmaq naminə atəşfəşanlıq misli görünməmiş vəsait ayırmağa hazırdırlar.

Nyu-York hər il Times Square meydanında ənənəvi Yeni il topunun enməsi mərasimi və atəşfəşanlıq şousu ilə tanınır. Bu möhtəşəm tədbirin təxmini illik büdcəsi 6 milyon ABŞ dolları civarındadır. Büdcə vəsaiti əsasən Times Square-də səhnənin qurulması, məşhur müğənilərin çıxışları və təhlükəsizlik tədbirlərinə sərf olunur. Atəşfəşanlıq şousu da Manhattan silüetini işıqlandırır və hər dəqiqə təxminən 1,600 fişəngin atılması ilə müşayiət olunur. Tədbir pulsuz olsa da, ərazidə bir milyonadək insan toplanır və televiziya vasitəsilə bütün dünyada milyardlarla izləyici bu anı canlı seyr edir.

İkinci sırada London yer alır

London şəhəri Hər il Thames çayı sahilində təşkil olunan atəşfəşanlıq şousu ilə dünyanın diqqətini çəkir. Son illərin məlumatlarına görə, Londonun Yeni il gecəsi üçün ayırdığı büdcə təxminən 3,8-4 milyon funt sterlinq təşkil edir. Məsələn, 2023-2024-cü illərdə keçirilən atəşfəşanlıq mərasiminin rəsmi büdcəsi bilet satışlarından əldə olunan gəlir də daxil olmaqla, 4 milyon funta yaxın olub. Bu məbləğin yalnız kiçik bir hissəsi birbaşa fişənglərə sərf olunur. Həmin illərdə isə təxminən 12,000 ədəd fişəng atı-

cə də Yeni il ərəfəsində şəhərə axın edən turistlərin sayəsində yerli iqtisadiyyata milyonlarla funt sterlinq gəlir gətirməsinə səbəb olur.

Üçüncü yerdə Sidney dayanır

Yeni ilin ilk qarşılayan böyük şəhərlərdən biri olan Sidney, limanındakı möhtəşəm atəşfəşanlıq göstərisi ilə məşhurdur. Hər il keçirilən 12 dəqiqəlik gecə yarısı fişəng-fəvvarə şousuna təxminən 4-5 milyon ABŞ dolları büdcə ayrılır.

Dubay

Son illərdə Dubay şəhəri Yeni il atəşfəşanlıqı üzrə ən təmtəraqlı və bahalı şouları ilə tanınıb. Xüsusilə Bürc Xəlifə göydələninə atılan möhtəşəm fişənglər və işıq-lazer şouları dünyanın ən bahalı Yeni il proqramlarından hesab olunur. 2014-cü ildə Dubay 500 mindən çox fişəng ataraq Ginnesin rekordunu qırmış və cəmi 6 dəqiqə çəkən həmin şou təxminən 6 milyon ABŞ dollarına başa gəlmişdi. Bu göstərici həmin il Dubayın Sidney, London, Edinburq və Rio-de-Janeyro kimi şəhərləri geridə qoyaraq dünyanın ən bahalı Yeni il atəşfəşanlıq şousu mövqeyinə yüksəlmişdi.

Əyləncə səhifəsi

Marsda vaxt Yerdəkindən daha sürətli keçir

Marsda vaxt axını Yerə nisbətən daha sürətlidir, gün ərzində təxminən 477 mikrosaniyə fərq yaranır. Lent.az xarici mediaya istinadla xəbər verir ki, ABŞ Milli Standartlar və Texnologiya İnstitutundan Neil Eşbi və Bijunat Patla Mars ilə Yer arasındakı vaxt fərqi hesablayıblar. Onlar bir neçə əsas amili nəzərə alıblar:

- Marsda cazibə qüvvəsi Yerdən təxminən 5 dəfə zəifdir;
- Planetin Günəş ətrafında hərəkət sürəti və ellipsvari orbit trayektoriyası;
- Günəşin, həmçinin Yer-Ay sisteminin Marsa təsir edən qravitasiya sahəsi.

Nisbilik nəzəriyyəsinə görə, saatların gedışı yerləşdiyi cazibə sahəsinə və hərəkət sürətinə görə dəyişir, buna zamanın genişlənməsi deyilir.

Marsda vəziyyət bir qədər fərqlidir. O, Günəşdən daha uzaqdadır, buna görə də ilkin olaraq zaman daha ləng axır kimi görünür. Lakin Marsın orbitinin daha elliptik olması onun bəzən Günəşə yaxınlaşıb sürətlənməsinə, bəzən isə uzaqlaşib yavaşlamasına səbəb olur. Bu dəyişkenlik, eləcə də Marsın müxtəlif qravitasiya sahələrinə olan məsafəsi zaman axınına təsir göstərir.

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş direktor:

Cəsur Məmmədov

Tel: 077 333 22 85

012 496 98 93

Dizayner:

Seymur Həsənov

"Hürriyyət" qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet2011@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnilir və "Futbol+ servis" mətbəəsində çap edilir.

Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

“Hurriyyet TV” Avropa İttifaqının Azərbaycandakı səfirinə müraciət etdi

“Vüqar Məmmədovun işi tək-cə fərdi hadisə deyil, sistemin özünü göstərən indikatorudur”

“Hurriyyet TV” internet telekanalının kollektivi Baş redaktor Vüqar Məmmədovun (Tofiqoğlu) qanunsuz həbsi ilə bağlı Avropa İttifaqının Azərbaycandakı Səfiri xanım Marijana Kujundjićə müraciət ünvanlayıb. Hurriyyet.az həmin müraciəti olduğu kimi dərc edir: “Hörmətli xanım Səfir!

“Hurriyyet TV” redaksiyası olaraq Sizə müraciət etmək məcburiyyətində qalmağımızın səbəbi ölkədə medianın institusional funksionallığına, jurnalistlərin təhlükəsizliyinə və ifadə azadlığının real təminatlarına dair ciddi narahatlıqlarımızın artmasıdır.

Hazırda “Hurriyyet TV”-nin baş redaktoru Vüqar Məmmədov barəsində aparılmış proseslər, onun saxlanılması və ofisimizin məhkəmə qərarı olmadan möhürlənərək fəaliyyətinin dayandırılması, təəsüf ki, hüquqi dövlət prinsipləri ilə ziddiyyət təşkil edən tendensiyanın mövcudluğunu nümayiş etdirir.

Biz redaksiya olaraq iddia etmirik ki, hər hansı şəxs toxunulmazdır və qanundan kənarıdır. Əksinə, hüquqi məsuliyyətin istər jurnalistə, istər adi vətəndaşa, istərsə də məmura eyni ölçü meyarları ilə tətbiq edilməsini müdafiə edirik. Lakin Vüqar Məmmədovun saxlanılmasının polis orqanları deyil, Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti tərəfindən həyata keçirilməsi, ittihamın mahiyyəti ilə müqayisədə ölçüsüz güc tətbiqi kimi görünür və istər hüquqi proporsionallıq, istərsə də institusional səlahiyyət bölgüsü baxımından suallar yaradır.

Hörmətli xanım Səfir!

Vüqar Məmmədov həbsdən əvvəl bir neçə dəfə açıq şəkildə təhlükə altında olduğunu bildirmiş, hətta Prezidentə müraciət edərək özünün qanunsuz həbs ehtimalını vurğulamışdı. Əgər doğrudan da barəsində irəli sürülən ittihamlar cinayət tərkibli fəaliyyətə əsasla-

nırdısa, bunun hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən aydın, şəffaf və qanun çərçivəsində araşdırılması üçün heç bir maneə yox idi.

Bugünkü vəziyyət isə ölkədə jurnalistlərin ictimai nəzarət funksiyasını həyata keçirməsinin faktiki olaraq riskli hala düşdüyünü və medianın səsvərmə legitimliyində mühüm rol oynayan “checks and balances” (tənzib və tarazlıq) mexanizmlərinin zəiflədiyini göstərir.

Biz Avropa İttifaqının dəstəklədiyi qurumlararası dialoq, hüquqi dövlət, azad media, şəffaf idarəetmə və təhlükəsiz informasiya mühiti üzrə tərəfdaşlıq prinsiplərinə sadıq. Elə buna görə də Sizin nümayəndəlik olaraq qeyd olunan hadisələrlə bağlı obyektiv müşahidə aparacağınıza və bu istiqamətdə rəsmi qeydlərinizdə məsələni diqqətdə saxlayacağınıza inanırıq.

Bizim müraciətimizin məqsədi siyasi təzyiq yaratmaq deyil. Məqsəd yalnız bir sualın cavablandırılmasını təmin etməkdir: Azərbaycan mediasının sabahı hansı hüquqi və institusional realıq üzərində qurulacaq?

Vüqar Məmmədovun işi bu mənada tək-cə fərdi hadisə deyil, sistemin özünü göstərən indikatorudur. Əgər bu prosesdə proporsionallıq, şəffaflıq və hüquqi prosedurların bərabər tətbiqi təmin olunarsa, biz medianın inkişafına, jurnalist təhlükəsizliyinə və ictimai etimadın möhkəmlənməsinə xidmət edən müsbət tendensiyanın şahidi olarıq.

Hörmətli xanım Səfir!

Sizin mandatınız çərçivəsində məsələni diqqətdə saxlamanız, Avropa İttifaqı-Azərbaycan tərəfdaşlığı kontekstində media azadlıqları üzrə dialoqa bu faktların da daxil edilməsini və prosesin şəffaf monitorinqini xahiş edirik.

**Hörmətlə,
“Hurriyyet TV” Redaksiyası”.**

Hurriyyet.az

“Hürriyyat”ın kollektivi Prezidentə müraciət etdi

“Bir daha ədalət qapısını açmağınızı xahiş edirik”

“Hürriyyat” qəzetinin kollektivi “Hurriyyet TV”-nin baş redaktoru Vüqar Məmmədovun (Tofiqoğlu) qanunsuz həbsi ilə bağlı Prezident İlham Əliyevə müraciət edib. Həmin müraciəti olduğu kimi dərc edirik: **Hörmətli Prezident!**

Bu məktubu Sizə yazmağımıza səbəb “Hurriyyet TV”-nin baş redaktoru Vüqar Məmmədovun sağlq durumunun günbəgün ağırlaşmasıdır. Onun səhhətində ciddi problemlər mövcuddur və bu problem həbsdən əvvəl də həkim nəzarəti tələb edirdi.

Biz bilirik ki, Siz hər zaman Azərbaycan vətəndaşının sağlamlığını, xüsusən də ədalətli məhkəmə araşdırması gözləyən şəxslərin hüquqlarını öz nəzarətinizdə saxlamısınız.

Cənab Prezident!

Əgər Vüqar Məmmədov doğrudan da hansısa cinayət əməlinə yol vermiş olsaydı, o, qaranlıq məkanlara çəkilərdi, ictimaiyyətdən yayınardı, özünü müdafiə etmək üçün gizli yollar axtardı. Amma o, nə etdi? O, birbaşa Sizə, ölkənin Ali Baş Komandanına, dövlətin başçısına açıq müraciət edərək bildirdi ki, “Məni qanunsuz həbs etmək istəyirlər!”

Belə addımı yalnız özünə və dövlətinə güvənən, haqqının nəhaq tapdanmayacağına inanən jurnalist ata bilərdi.

Hörmətli Prezident!

Biz bir sual qarşısında çarəsiz qalmışıq: Əgər söhbət hədə-qorxu yolu ilə

pul tələb etmədən gedirsə və qarşı tərəflərlə rəsmi müqavilələr mövcuddursa, üstəlik bunlar sadəcə kommersiya münasibətləridirsə, niyə bu işi polis - Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) yox, məhz Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) araşdırır?!

Biz DTX-in fəaliyyətinə, dövlət təhlükəsizliyinə xidmətinə hər zaman hörmətlə yanaşmışıq. Bizim üçün DTX Azərbaycanın güc simvoludur, terrora qarşı siperdir. Lakin jurnalistlə bağlı kommersiya xarakterli məsələ üzrə belə ciddi xüsusi əməliyyatın keçirilməsi, ofisimizin məhkəmə qərarı olmadan möhürlənməsi bizi bir sıra suallara cavab tapmağa məcbur edir. Məsələn, bu tədbirlər, doğrudanmı, iddia edilən ittihamın ağırlığına uyğundur?

Biz qanundan kənara çıxmağı deyil, qanunun bərabər və ədalətli tətbiqini istəyirik. Bu gün tək-cə bir jurnalistin deyil, ictimai nəzarət missiyasının taleyi müzakirə olunur. “Hürriyyat TV”-nin və digər müstəqil

media subyektlərinin səsi kəsilsə, xalqın səsi haradan yüksələcək?!

Əgər bir redaktorun sadəcə danışdığına görə üzərinə qapılar bağlınırsa, cəmiyyətin danışmaq haqqı sabah necə qorunacaq?!

Cənab Prezident!

Biz Sizə inanırıq. Biz Sizdən, hər zaman olduğu kimi, bir daha ədalətin qapısını açmağı xahiş edirik. Azərbaycan xalqı hər zaman çətin anlarda arxasını Sizə söykəyib. Bu gün də elə həmin gündür. Sizin siyasi iradəsiniz, dönməz qətiyyətiniz və xalqın yanında olmağınız bu ölkənin dayağıdır. Biz əminik ki, Sizin müdaxilənizlə həm Vüqar Məmmədovun taleyi, həm də jurnalist sözünün azadlığı yenidən öz yerini tapacaq.

Qoy bu məktub Sizə ümidin səsi kimi çıtsın. Bizim səsimiz kəsilsə də, inamımız susmayacaq. Biz qanuna güvənirik. Biz Sizə güvənirik.

**Hörmətlə və böyük ümidlə,
“Hürriyyat”ın kollektivi**

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Gender, ailə və demografiya məsələlərinin işıqlandırılması

İİV (insanın immun çatışmazlığı Virus) insan orqanizminin immun sistemini zəiflədən və müalicə olunmadıqda QİÇS (Qazanılmış immun çatışmazlığı Sındromu) mərhələsinə keçə bilən yoluxucu virusdur. Bu virus ilk dəfə XX əsrin sonlarında aşkar edilsə də, bu gün də bir çox cəmiyyətdə aktual tibbi və sosial problem olaraq qalır.

İİV virusunun yaratdığı QİÇS-ə yoluxma insanın immun sisteminin infeksiya və xərçəng xəstəliklərinə qarşı həssas olduğu və həyatı təhlükəsi olan mərhələdir. Bu xəstəliklər əsasən qorunmasız cinsi əlaqə, yoluxmuş qan və ya iynə ilə təmas, eləcə də anadan körpəyə keçmə yolu ilə ötürülür. Virus insanın immun sisteminin mühüm hüceyrələrini zədələyərək, onu digər infeksiyalara və xəstəliklərə qarşı zəif hala salır. Erken diaqnostika və davamlı müalicə ilə İİV-lə yaşayan insanlar uzun və keyfiyyətli həyat sürə bilirlər.

Azərbaycanda İİV-lə bağlı dövlət tərəfindən bir sıra tədbirlər görülür. Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzi bu sahədə əsas koordinasiya orqanıdır. Ölkədə İİV testləri pulsuz və anonim şəkildə aparılır. Eyni zamanda, İİV-lə yaşayan insanlar üçün antiretrovirus müalicə də dövlət tərəfindən təmin edilir.

Lakin virusun yayılması yalnız tibbi məsələ deyil, həm də sosial məsələdir. İİV-lə yaşayan insanlar çox zaman ayrı-seçkiliyə və cəmiyyətin mənfi yanaşmasına məruz qalırlar. Bu isə onların sosial integrasiyasını və psixoloji durumunu çətinləşdirir. Halbuki, İİV həvə-damcı yolu ilə yayılır və gündəlik sosial təmasla keçmir. Bu səbəbdən də maarifləndirmə işləri olduqca vacibdir.

Son illərdə xüsusilə gənclər arasında məlumat azlığı və qoruyucu vasitələrdən istifadə edilməməsi İİV-in yayılmasına və sonrakı mərhələyə (QİÇS) keçməsinə zəmin yaradır. Bu baxımdan, təhsil müəssisələrində, ictimai tədbirlərdə və media vasitəsilə düzgün məlumatlandırma işlərinin aparılması mütləqdir.

Bir sözlə, İİV-lə mübarizə yalnız dövlətin deyil, cəmiyyətin hər bir fərdinin də vəzifəsidir. Həç kəs bu məsələyə biganə qalmamalı, həm özünü qorumaq, həm də bu xəstəliklə yaşayan insanlara qarşı empatiya və dəstək göstərməlidir.

Rəsmi açıqlama bəzən qorxuducu olur...

Yeri gəlmişkən, bu günlərdə Səhiyyə Nazirliyinin QİÇS-lə Mü-

görə, bu virusa yoluxan insanların hər biri nəzarət altında saxlanılmalı, digər vətəndaşları da bu cür dəhşətli xəstəliklərə yoluxdurmalarının qarşısı alınmalıdır. Bəs, bunun üçün ölkəmizdə hansısa tədbirlər görülmü? Ümumiyyətlə, problemdən çıxış yolu nədir? Bu və digər suallara tanınmış həkim Adil Qeydbulla ilə müsahibəmizdə cavab tapmağa çalışdıq.

- **Adil müəllim, Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzinin direktoru Famil Məmmədov Azərbaycanda 11 min 260 nəfərin İİV-lə yaşadığını açıqladı. İlk öncə onu bilmək istərdik ki, Azərbaycan üçün bu rəqəm nə dərəcədə yüksək hesab olunur?**

dan uşağa doğuş zamanı da keçə bilər.

- **Necə düşünürsünüz, belə bir vəziyyətdə həmin xəstələr ciddi nəzarət altında saxlanılmalıdır?**

- Bu xəstəliyin insandan insana yoluxmasının qarşısını almaq üçün müasir təbabətdə kifayət qədər üsullar mövcuddur: alətlərin sterilizasiyası, antiviral preparatların tətbiqi, birdəfəlik şprislərdən istifadə və s. Amma bir məqam var ki, qan köçürməsi zamanı tam təminat yoxdur. Düzdür, qan yoxlanılır, amma xəstə yoluxduqda ilk ay ərzində yoluxdurucu olur, qanda virusun aşkar edilməsi isə təxminən 3 aydan sonra mümkün

sahəsində aparılan maarifçilik fəaliyyəti sizi qane edirmi?

- Ümumiyyətlə, maarifləndirmə zəifdir. Profilaktika, maarifləndirici tədbirlər və hüquqi məsuliyyət məsələsi daha qabarıq şəkildə gündəmə gətirilməlidir. Məsələn, yüngül həyat tərzini keçirən qadınlar müəyyən edilərək nəzarətə götürülməli, qan analizləri aparılmalı və əgər xəstəlik aşkarlanarsa, onlara hüquqi məsuliyyət daşdıqları barədə rəsmi xəbərdarlıq edilməlidir. Yəni, əgər bilərəkdən kiməsə bu virusu yoluxdururlarsa, bu, cinayət məsuliyyəti ilə nəticələnməlidir. Fikrimcə, birmənalı şəkildə o xəstələrə bu bildirilməlidir. Düşünürəm ki, həm hüquqi tədbirlər,

“Azərbaycanda 11 min 260 nəfərin İİV-lə yaşaması yüksək göstəricidir”

Adil Qeydbulla: “Düşünürəm ki, həm hüquqi, həm də maarifləndirici tədbirlər bu xəstəliklə mübarizədə ciddi rol oynamalıdır”

“Yüngül həyat tərzini keçirən qadınlar müəyyən edilərək nəzarətə götürülməli, qan analizləri aparılmalı və əgər xəstəlik aşkarlanarsa, onlara hüquqi məsuliyyət daşdıqları barədə rəsmi xəbərdarlıq edilməlidir”

barizə Mərkəzinin direktoru Famil Məmmədovun yerli mətbuat orqanlarına verdiyi müsahibə istər mətbuatda, istər də sosial şəbəkələrdə ciddi müzakirələrə səbəb oldu. Onun xüsusilə də 2025-ci ilin 3-cü rübünün sonunadək Azərbaycanda 11 min 260 nəfərin İİV-lə yaşadığını açıqlaması cəmiyyətdə xeyli narahatçılıq doğurub. Əlbəttə, 10 milyon əhalisi olan bir ölkə üçün 11 min 260 nəfər elə də yüksək bir rəqəm hesab olunmur. Lakin bu virusun yoluxucu və istər qanla, istər də cinsi yolla keçiriciliyinin yüksək olması hər kəsi narahat edən faktordur.

Ən azı ona görə ki, çoxlarına

- Qeyd edirəm ki, QİÇS xəstəliyini (sindromunu) törədən HIV (İİV) virusu - insan immun çatışmazlığı virusu keçən əsrin 80-ci illərində yaşlı meymunlardan insana keçmişdir. Yəni bu, zoonotik - heyvan mənşəli bir virusdur. Amma artıq bu gün onun bir neçə ştamı insanlarda yayılıb.

Əlbəttə, Azərbaycan üçün bu rəqəm yüksək göstəricidir. Nəzərə alsaq ki, bunun profilaktik tədbirlər mövcuddur, bunu azaltmaq mümkündür. Bu virus insanın bioloji mayeləri ilə - sperma, qan, onurğa beyini mayesi və s. vasitəsilə keçir. Ən çox yayılan yol isə cinsi yoldur. Bundan başqa, şaquli yolla ana-

olur. Ona görə də qan köçürmə zamanı virus xəstəliklərinin insana transferi mümkün sayılır. Məhz bu səbəbdən də dünyanın bir çox ölkələrində qan verənlərdən yazılı razılıq (imza) alınır.

- **Belə iddialara var ki, bu cür yoluxucu xəstəliklərin əksər daşıyıcıları psixoloji olaraq öz xəstəliyini başqalarına da yaymaqda maraqlı olurlar. O cümlədən nəzərə alsaq ki, bu xəstəliyin daşıyıcılarının az qala yarısı qadındır və onların arasında qeyri-sağlam həyat tərzini sürənlərin də olduğu şübhəsizdir. Sizcə, bu cür insanlarla davranışda hansı qadağalara əl atılmalıdır?**

- Qadın xəstələrin ümumi sayda 50%-ə yaxın olması ciddi narahatçılıq yaradır. Bu isə göstərir ki, qeyri-sağlam və yüngül həyat tərzini keçirən qadınların rolu ciddi şəkildə nəzərə alınmalıdır. Belə qadınlar xəstəliyin yayılmasında iştirak edir. Açıq etiraf etsək, bu gün xəstəliyin ən çox yayılma səbəbi cinsi yoldur. Yoluxan insanlarda xəstəlik bir neçə ay sonra, hətta bir neçə il sonra baş qaldıra bilər. Həmin xəstələr təsadüfi müayinə olunmasalar və yaxud da əməliyyat olunmasalar özləri də xəstəliyindən məlumdursuz olur. Ən pis cəhəti odur ki, xəstəlik gizli şəkildə yayılır.

- **Əlbəttə, bütün xəstəliklərdən qorunmağın yolu maarifçilikdən keçir. QİÇS-lə mübarizə**

həm maarifləndirici tədbirlər bu xəstəliklə mübarizədə ciddi rol oynamalıdır. Nəzərə alsaq ki, müasir dövrdə bu virusun səviyyəsini sıfıra endirən dərmanlar mövcuddur, amma virusu tamamilə orqanizmdən çıxarmaq, yəni kökündən müalicə etmək hələ mümkün deyil.

- **Bəzi hallarda bu xəstəliyin zamanında aşkara çıxarılması qeyri-mümkün olur. Ümumiyyətlə, bu xəstəliyin ilkin əlamətləri nələr hesab olunur?**

- Xəstəliyin ilkin əlamətləri immun sisteminin zəifləməsindən başlayır. İnsanlar tez-tez xəstələnir, soyuqdəymə və s. hallar olur. Bilirsiniz, Kapoşi sarkomasi, digər bədxassəli işlərin olması və s. müşahidə olunur. Sonra immun sisteminin zəifləməsinin digər əlamətləri - ayrı-ayrı xəstəliklərin atipik keçməsi, daha gərgin keçməsi və s. Yəni orqanizmin immun sisteminin zəifləməsinin istənilən əlamətində onun QİÇS-dən yoxlanması təmin edilməlidir.

Mən hesab edirəm ki, laborator analizlərə, təhlillərə gələn müasir xəstələrin hər birində bu analiz paketi olmalıdır. Bu, həm erkən aşkar etmədə ciddi rol oynaya bilər, həm virus hepatitlərini, həm də HIV virusunu aşkar etmək baxımından lazımdır. Yaxşı olar ki, bu ilkin analiz paketi olsun. Və elçatən qiymətdə olsun ki, insanlar da bundan faydalana bilsin.

Söhbətləşdi: Jale FAMILQIZI

Vüqar Məmmədovla bağlı etiraz aksiyasına icazə verilmədi

Məğrur Bədəlsoy: "Vüqar Məmmədovun ev dustaqlığına buraxılması üçün digər müdafiə vasitələrinə əl atacağıq"

Xəbər verdiyimiz kimi, "Vüqar Tofiqoğlunun Hüquqlarını Müdafiə Komitəsi"ndə birləşən bir qrup Qarabağ qazisi dekabrın 10-da "Hurriyyet TV"-nin rəhbəri Vüqar Tofiqoğlunun (Məmmədov) qanunsuz həbsinə etiraz əlaməti olaraq

aksiya keçirməyi planlaşdırır. Bununla əlaqədar Komitə tərəfindən Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizova və DİN-in Baş İctimai Təhlükəsizlik İdarəsinə müraciət olunduğunu dəyərli oxucuların diqqətinə çatdırmışdıq.

"Vüqar Tofiqoğlunun Hüquqlarını Müdafiə Komitəsi"nin baş katibi, Qarabağ qazisi, tanınmış jurnalist Məğrur Bədəlsoy Hurriyyet.az açıqlamasında Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinə (BŞİH) ünvanlanan müraciətə rəsmi cavab verildiyini bildirib:

"Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin "Vüqar Tofiq oğlu Məmmədov ev dustaqlığına buraxılsın!" şüarı ilə Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin və Məhkəmə Hüquq Şurasının inzibati binalarının qarşısında 10 dekabr (Beynəlxalq İnsan Hüquqları Günü) 2025-ci ildə keçirmək istədiyimiz piketi məqsəduyğun saymaması barədə cavabını aldım. Bu cavab qanunsuzdur, ən azı, bizim bu cavab qərardan məhkəməyə şikayət etmək hüququmuz da pozulub.

Qanunvericiliyin tələbinə görə, belə şikayətə 2 gün müddətində baxılmalıdır. Biz şikayət versək də, dekabrın 10-da 2 gün müddət tamam olur. 27.11.2025-ci ildə xəbərdarlıq müraciəti etmişik, 11 gündən sonra cavab veriblər ki, məqsəduyğun saymırlar".

Məğrur Bədəlsoy deyib ki, Qarabağ qaziləri Vüqar Məmmədovun ev dustaqlığına buraxılması üçün qanuni yollarla digər müdafiə vasitələrinə əl atacaqlar: "Bunlardan biri kimi, aclıq aksiyası keçirməyi də nəzərdə tuturuq. Bunun üçün də bizə yer verilməli və orada aclıq aksiyası keçirmək üçün şərait yaradılmalıdır".

Jalə FAMILQIZI

DSX-nin vəzifəli şəxsi həbs olundu

Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi əməliyyat keçirdi: Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi ölkəyə

dəniz yolu ilə külli miqdarda bütün məmulatları gətirilməsi ilə bağlı əməliyyat keçirib.

Hurriyyet.az xəbər verir ki, əməliyyat nəticəsində Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) Neftçala sahil mühafizəsinin bölmə rəisi və bölmənin nəzarətçisi saxlanılıb.

Prokurorun təqimatı əsasında kapitan Vüsal Sadıqov məhkəmə qərarı ilə həbs edilib, nəzarətçi barəsində isə ev dustaqlığı qətimkan tədbiri seçilib.

İş üzrə başqa saxlanılanların da olduğu bildirilib. Hələlik əməliyyat barədə rəsmi açıqlama yoxdur.

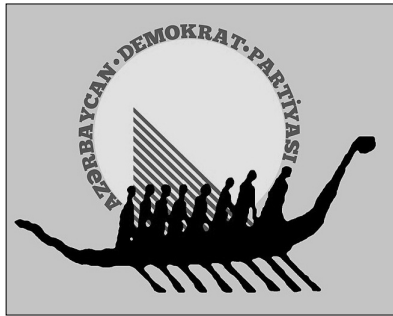
Dünən ADP İdarə Heyətinin ölkə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi proseslərə dair növbəti toplantısı keçirilib.

Partiyanın mətbuat xidmətindən "Hürriyyət"ə verilən məlumata əsasən, toplantı iştirakçıları ilk növbədə Rusiya-Ukrayna arasındakı davam edən qanlı müharibənin dayandırılması və tərəflər arasında sülhə nail olunması istiqamətində ötən həftə ərzində ABŞ-in təşəbbüsü ilə davam etdirilən danışıqlar ətrafında fikir mübadiləsi

ADP minimum əməkhaqqının artırılmasını tələb edir

Partiya icbari tibbi sığorta sahəsində yaşanan problemlərə də diqqət yetirib...

aparıb.

Müzakirələrdə Rusiya-Ukrayna müharibəsinin beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq, hər iki dövlətin ümdə maraqlarının uzlaşdırılaraq sona çatdırılmasının vacibliyi qeyd edilib. Yalnız, bu halda bölgədə ədalətli sülhün bərqərar olacağı, əks halda bu üzücü müharibənin böyük itkilər hesabına davam edəcəyi və nəticə etibarlı ilə dünyanın iqtisadi, siyasi və hərbi təhlükəsizliyi ciddi risklərlə üzləşəcəyi qeyd edilib.

İdarə Heyəti son zamanlar Ermənistanın Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq sahəsində atdığı addımlar və ötən həftə tərəflər arasında iqtisadi islahatlar, demokratik idarəçilik və siyasi inteqrasiya naminə strateji maraqlar güdən sənədinin imzalanmasına da münasibət bildirib. İdarə Heyəti hesab edib ki, Azərbaycanın bu məsələdə Ermənistandan geri qalması, Avropa İttifaqı ilə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi arzuolunandır.

nandır.

İdarə Heyəti ötən həftə Azərbaycan və Ermənistan rəsmiləri arasında keçirilən növbəti görüş və bu görüş çərçivəsində iki ölkə arasında sərhədlərin delimitasiyası, demarkasiyası və eyni zamanda Azərbaycanın enerji resurslarının Ermənistanı nəqli imkanlarının müzakirəsini təqdir edib, bunu iki dövlət arasında münasibətlərin sülhə doğru inkişaf etdirilməsində növbəti addım kimi dəyərləndirilib.

İdarə Heyəti eyni zamanda Pakistanın Ermənistanda diplomatik nümayəndəlik açması və Türkiyə ilə Ermənistan sərhədlərinin açılması ilə bağlı aparılan müzakirələrə də münasibət bildirib. Qeyd edilib ki, hər iki fakt öz həllini tapacağı təqdirdə Azərbaycan-Ermənistan arasındakı sülh prosesinə əlavə dəyər qata bilər.

İdarə Heyəti ölkədəki sosial-iqtisadi vəziyyətin ağırlığı ilə bağlı da müzakirələr aparıb. Müzakirələrdə qeyd edilib ki, ölkə vətəndaşlarının maddi rifahının artırılması məqsədilə Azərbaycan hö-

kuməti qoşulduğu Avropa Sosial Xartiyasının tələblərinə uyğun olaraq minimum əmək haqqını orta əmək haqqının 60 faizinə qədər qaldırmalıdır.

Eyni zamanda, icbari tibbi sığorta sahəsində yaşanan problemlərə diqqət yetirən İdarə Heyəti icbari tibbi sığorta ilə müalicə alan xəstələrin yalnız TƏBİB-in əməkdaşlığı etdiyi xəstəxanalara göndərilməsini tənqid edib. Müzakirələrdə qeyd edilib ki, bu hal həmin xəstəxanalarda xəstə sıxlığının yaranmasına gətirib çıxarır, tibbi yardımın keyfiyyətinə mənfi təsir göstərir və bir sıra sosial əyintilərə yol açır. İdarə Heyəti bu sahədə mövcud olan korrupsiya və sosial əyintilərin qarşısını almaq məqsədilə icbari tibbi sığorta ilə müalicə almaq istəyən xəstələrə tibb müəssisələrinin seçilməsində sərbəst seçim imkanı verilməsinin vacibliyini bildirib.

İdarə Heyətində sonda bir sıra cari məsələlər də müzakirə olunub.

Hazırladı: KƏNAN

Mehdiyevin qızı vəzifədən azad edildi

Prezident Administrasiyasının sabiq rəhbəri, vətənə xəyanətdə təqsirləndirilən akademik Ramiz Mehdiyevin qızı Kamilə Əliyevanın vəzifədən çıxarıldığı barədə məlumat yayılıb.

Məlumatla görə, Mehdiyevin qızı Kamilə Əliyeva Bakı Dövlət Universitetinin Sosial və pedaqoji psixologiya kafedrasının müdiri vəzifəsindən azad olunub. Onun kafedrada adi müəllim vəzifəsində qaldığı qeyd olunur.

Sayt məlumatı dəqiqləşdirmək

üçün Bakı Dövlət Universitetilə əlaqə saxlasa da, suala cavab verilməyib.

Bakı Dövlət Universitetinin Biologiya fakültəsini bitirən K.Əliyeva ixtisasca bioloq olsa da, psixologiya elmləri üzrə namizədlik və doktorluq

dissertasiyaları müdafiə edib.

Psixologiya elmləri doktoru, professor Kamilə Əliyeva 2010-cu ildə Sosial və pedaqoji psixologiya kafedrasının müdiri vəzifəsinə təyin olunub. 2009-cu ildə BDU-nun Elmi Şurası tərəfindən "İlin müəllimi" adına layiq görüldü, Təhsil Nazirliyinin fəxri fərmanı ilə təltif edilib. 2010-2011-ci illərdə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi ilə səmərəli əməkdaşlığa görə komitə tərəfindən diplomla, 2012-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin Fəxri Fərmanı ilə təltif olunub.

“İran səfirliyi gömrükdə ala keçirilən narkotiklərə görə narahat olmamalıdır”

Politoloq Əli Mustafa: “İran Amerikanın Azərbaycana verdiyi aparatla gömrükdə 90 milyonluq narkotik aşkarlanmasından məmnun olmalıdır”

Xəbər verdiyimiz kimi, 15 noyabr tarixində Astara Gömrük Məntəqəsində Estoniyaya aparılması nəzərdə tutulan və bazar qiyməti 90 milyon ABŞ dolları olan heroin ələ keçirildi. 28 noyabrda isə ABŞ-nin Azərbaycandakı səfirliyi ölkəmizin gömrük işçilərinə narkotik vasitələri aşkar etməyə imkan verən texnika təqdim edildiyini bildirdi. Bu barədə səfirliyin "X" sosial şəbəkəsindəki hesabında paylaşım edildi.

Dekabrın 3-də İranın Azərbaycanı səfirliyi isə ABŞ-in Bakı səfirliyinə ünvanlanmış bəyanat verdi ki, ABŞ-in “reklam kampaniyaları” reallığı gizlədə bilməyəcək. Səfirlik iddia etdi ki, ABŞ və müttəfiqləri 20 ildən artıq müddətdə Əfqanıstanda narkotik istehsalını və qaçaqmalçılığı artırmaqda mühüm rol oynayıb.

İranın Azərbaycandakı səfirliyinin 90 milyon dollarlıq heroinin aşkarlanmasının ardınca belə bir bəyanat verməsi bir sıra suallar doğurur. Bu, ilk növbədə belə bir təəssürat doğurur ki, sanki İran sərhəddən keçirilməsinə cəhd olunan heroinin aşkarlanmasından yox, narkotikin məhz ABŞ-in verdiyi texnika ilə üzə çıxarılmasından qeyzlənib. Bununla ABŞ səfirliyinə də açıq eyham vurub ki, “bizdən narkotik daşınırsa da, heç kim təmiz deyil, elə ABŞ da Əfqanıstanda narkotiklə məşğul olub. Yəni biz nəyikse, ABŞ da eynisidir”, - demək istəyib.

Əlbəttə, ABŞ Əfqanıstanda nə edibse, bu, onun öz işidir, bizim üçün o qədər də maraqlı deyil. Digər tərəfdən, ABŞ-in Əfqanıstandakı varlığı artıq tarix olub, indi keçmiş haqda danışmaqdan daha, bu günümüzdə qiymət verməliyik. Məhz bu səbəbdən də, İran səfirliyinin ABŞ-in illər öncə Əfqanıstanda “narkotik ekib-becərməsi” haqda iddiası molla rejiminə haqq qazandırmaq, bununla özünə təskinlik hüququ vermər.

Digər tərəfdən, Azərbaycana qaçaqmalçılıqla daxil olan, yaxud tranzit keçən narkotikin İran mənsəli olduğu belli olsa da, səfirliyin “başqasının gözündə kərəm axtarması” heç də məntiqli deyil. İranı nə qıcıqlandırır: narkodövlət olduğu halda “imicinin” korlanması, yoxsa törətdiyi əməlin üstünün açılması? Belkə, bunların hər ikisinin ABŞ-in verdiyi aparatın vasitəsilə baş verməsi? Bu və digər suallara politoloq Əli Mustafa ilə müsahibəmizdə cavab tapmağa çalışdıq.

- Əli bəy, bir neçə gün əvvəl İrandan gətirilən 90 milyon dollarlıq heroin Astara gömrüyündə ələ keçirildi. Belə görünür ki, İrana məxsus heroinin ABŞ-in Azərbaycana verdiyi aparatla aşkarlanması molla rejiminin qəzəbinə səbəb olub. Əks halda, səfirliyin bu cür kəskin bəyanat yaymasına ehtiyac var idi?

- İrandan davamlı olaraq Azərbaycana narkotikin gəldiyi, hətta bəzən onun qaçıqlarla, dronlarla daşındığı barədə məlumat hər zaman məlumat verir. Və yəqin ki, Azərbaycan tərəfi də zaman-zaman İran tərəfinə öz etirazlarını bil-

dirir, bu fəaliyyətin əngəllənməsinin vacibliyini qeyd edir. Ola bilsin, İran tərəfi rəsmi cəhətdən maraqlıdır ki, bu məsələlər baş verməsin. Amma bu məsələlər o qədər çox baş verir ki, istər-istəməz belə şübhə yaranır, sanki bu işin arxasında hansısa rəsmi məqamlar var. Yeni onların da əli bu işin içində var ki, bu işlər olur.

Konkret olaraq Amerikanın belə bir aparat verməsi və o aparatın sayəsində qaçaqmalçılıqla narkotikin daşınmasının qarşısının alınması müsbət haldır. Normalda İran bunu dəstəkləməli, alqışlamalı idi. Amma səfirlik sanki məmnun olmaq əvəzinə, vaxtilə - Amerikanın Əfqanıstanda olduğu vaxt narkotik dövriyyəsinin artdığını qeyd edir.

İran nədən narahatdır? Əgər Amerika belə bir aparat veribse, biz o narkotikin qarşısını almalıyıqsa, mənə, İran tərəfi də məmnun olmalıdır.

Yeri gəlmişkən, o bəyanatda İran deyir ki, biz bu sahədə fəaliyyət göstəririk, Avropa da bunu bilir, Azərbaycan da bundan razıdır və s. Açıq, düşünürəm ki, burda anormal bir şey yoxdur. Amerikanın verdiyi aparatın sayəsində 90 milyon dollarlıq narkotik daşınmasının qarşısı alınıb. İran tərəfi də deyir ki, onlar da narkotikin əleyhinədirlər. Deməli, Amerikanın etdiyi İranın da işinə yarayıb. Bu səbəbdən, İran bundan məmnun olmalıdır.

- Amma əksini görürük, sanki İranın xoşuna gəlmir ki, bu ölkədən ötürülən narkotik aşkarlanır...

- Anlaşılan odur. Bəli, onlar görürlər ki, Azərbaycan tərəfinin etibarlı müdafiə imkanları yaranıb və narkotik daşınmasının qarşısı alınır. Görünən budur, təbii ki, səfir bunu çox diplomatik qaydada ifadə edib. Birbaşa onu ittiham etmək düz deyil, çünki o da deyir ki, biz dövlət olaraq narkotikə qarşıyıq, o istiqamətdə çalışırıq, mübarizə aparırıq.

İranla ABŞ arasında fikir ayrılığı, münaqişə, xüsusilə nüvə proqramları ilə bağlı bir gərginlik var. Bu aspektdən onlar ABŞ-in açıqlamasını təqdir etmirlər. Amma, açıq da görünən odur ki, sanki, bu aparatın Azərbaycana gətirilməsi, sərhəddə quraşdırılması İranın işinə yaramır. Sanki, bu, İranın hansısa siyasətini əngəlləyib. Bu təəsürat var.

Düşünürəm ki, ABŞ-in da gör-

düyü iş, onların söyləri narkotikin qarşısının alınmasıdır, bunu edib. İran da ABŞ-in bu addımını alqışlamalı idi. Amma alqışlamaq çətindir, çünki narkotik İran ərazisindən gələrkən aşkarlanıb. Belə çıxır ki, İran tərəfinin eyibi ortaya çıxıb, bu da səfiri məmnun etməyib. Narazılıq oradan qaynaqlanır. İndi bu eyibin ortaya çıxması səfiri məmnun etmir, yoxsa narkotikətin qarşısının alınması məmnun etmir, bunlardan hansıdır, gerek səfirin özü ilə dəqiqləşdirək. Soruşaq ki, onu narahat edən İranın imicinə dəyən zərərdir, ABŞ-la İran arasında gərginlikdir, yoxsa narkotik daşınmasının qarşısının alınmasıdır? Səfir konkret cavab versə, daha doğru olar.

Amma bütün hallarda düşünürəm ki, ABŞ belə bir avadanlıqla Azərbaycana dəstək verirsə, bu alqışlanmalıdır. Çünki narkotik əhalimizi, gənclərimizi zəhərləyir. Çox təəssüf ki, bu zəhərin də bir qayda olaraq böyük hissəsi İrandan gəlir. Yeni səfir nə deyir-desin, hər bir hada məsuliyyəti başa düşməlidir. İran dövləti narkotiklə yalandan, dilde yox, gerçəkdə mübarizə aparmalıdır. Aparmırlarsa, biz də həmin avadanlığı alıb gətirməklə narkotikin qarşısını alırıq.

Əfqanıstanda nə baş verib, nə olub, o da bəllidir, o keçmişə aiddir. İndi isə ABŞ konkret olaraq narkotik dövriyyəsinə əngəlləyir. Bilirlik ki, son vaxtlar da Tramp Venesuela ilə qarşıdurmada narkotik məsələsinə önə çəkir. Maduronu narokartelin rəhbəri kimi qəbul edir, narkotik daşıyan mafiya rəhbəri kimi hədəf seçib. Görünən odur ki, ABŞ narkotikə qarşıdır. Azərbaycana da avadanlıq verməklə kömək edir ki, biz İrandan gələn narkotikin qarşısını ala. Səfir də bunu alqışamalıdır və İranda narkotik ticarəti ilə kim məşğul olursa, İran dövləti onunla ciddi məşğul olmalıdır.

- Noyabrın 20-də İrandan uçuş aparatı vasitəsilə 33 kq narkotikin Azərbaycana keçirilməsinin qarşısı alındı. Ümumiyyətlə, İran Azərbaycana PUA-larla narkotik keçirməyi adət halına gətirib. Narkotik qaçaqmalçıları bu qədər dronu necə əldə edirlər? Nəzərə alsaq ki, yaqın bu dronlar kустar üsulla düzəldilmir. Yaxud narkotik qaçaqmalçıların dron əldə etməyi belə asandırmı?

- Məncə, sualın dəqiq cavabını biz bilmirik, İran tərəfi bilir. Amma ehtimalları deyim ki, İran teokratik dövlətdir, orada adam dövlət əleyhinə bir kəlimə danışanda onun dərhal aşkar edirlər, tənbeh edirlər, tuturlar və s. Bizim milli fəallara qarşı orada hər zaman bir repressiya var. Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, İrandakı rejim çox da boş rejim deyil, əksinə çox həssas, çox qətidir. Ona görə də, ola bilməz ki, davamlı olaraq İrandan Azərbaycana narkotik gəlsin, bunu dəniz yolu ilə, dronlarla, sərhəd gömrük məntəqəsindən keçirməyə cəhd edirlər. Bunlar onu deməyə əsas verir ki, bir formada bu narkotik ticarətinin arxasında rəsmi məqamlar var. Yeni İran dövlətinin rəsmi qurumları gerçəkdən narkotikə qarşı ciddi mübarizə aparsalar, bu şeylər baş verməz. Deməli, o hansısa formada tənzimlənir. Sıra-vi şəxslər bu qədər böyük cəsarət sahibi ola bilməzlər ki, Azərbaycana kiloqramlarla narkotik göndərsinlər. Bəs, onlar İranın içində necə hərəkət edirlər? Bunun polisi, jandarmı, SEPAH-ı, filanı var. Hüquq-mühafizə orqanları hara baxır ki, narkotik İranın böyük ərazisindən rahatlıqla gəlir, sonra da sərhəddən Azərbaycana keçir? Deməli, hansısa formada rəsmi dairələr bu işlə məşğuldur, amma dövlət bütövlükdə bununla məşğul deyil.

Bəzən də görürsən ki, dövlətin bir qurumu narkotikə qarşı mübarizə aparır, başqa bir qurumu gizli şəkildə narkotikətimə himayə edir. Düşünürəm ki, İranda hansısa rəsmi dairələr bu cinayətə fəaliyyəti himayə edir. Ən vacib məsələ budur. Bu cinayətkarlığı himayə edən dairələri müəyyən etmək lazımdır, təbii ki, İran dövləti onları öz cəzalandıra bilər. Və yaxud Azərbaycan tərəfi məsələ qoya bilər ki, bu fəaliyyətinizi dayandırın. Özü-nüz orada nə iş görürsünüz görün, amma bizə gəndərməyin, Azərbay-

cana ixrac etməyin. Bizim gəncləri, ağı başında olmayan, hələ hər şeyi dərk etməyən azyaşlı uşaqları, bəzən hətta məktəbliləri belə narkotikə dadandırılar, sonra potensial aludəçiyə, müştəriyə çevrirlər. Bu qınanmalı şeydir, millətin gələcəyinə qarşı ən böyük cinayətdir. Bizim haqqımız var ki, İran tərəfinə deyək, bunu etməyin. Ya özünüz etməirsinizsə, sizdəki hansısa şəxslər edirsə, qarşısını alın. Belkə onların da narkotik mafiyası var. Bütün halarda İran dövləti buna görə məsuliyyət daşıyır.

Xatırlayırsınız da, 12 günlük İran-İsrail müharibəsində Azərbaycan heç bir müdaxilə etmədi, əksinə İsrail tərəfinə bildirdi ki, Güney Azərbaycana zərbə endirməsin. O vaxt uydurma xəbərlər yaydılar ki, guya Azərbaycan ərazisindən dronlar gəlib, nəse olub. Təbii ki, bunlar əsassız dezinformasiya idi. Yəqin oradakı insanların beynini zəhərləmək üçün şeyilər yaydılar, olmayan yerdən ittiham etdilər. İndi bizim də haqqımız var, tələb edək ki, dayandır bu cinayətə fəaliyyəti. Ola bilməz ki, 2 dəfə gələr, 3 dəfə gələr, bunu ayrı-ayrı adamlar, fərdlər bacarmaz. Əvvəla edirlərsə, bu yenə sənin məsuliyyəti. Sən hara baxırsan ki, ölkəndə cinayətə baş alıb gedir, hələ üstəlik bizə də əl uzadırlar?!

Yeni bütün hallarda İran dövləti məsuliyyət daşıyır, işin içində deyilsə belə. Oradan Azərbaycana narkotik daşınmasına imkan verməməlidir. Daha da pisi odur ki, bu işin içində rəsmi məqamların özləri də var. Əgər belədirsə, bu üçqat cinayətəkarlıqdır. Düşünürəm ki, dövlət olaraq, millət olaraq İranın bu hərəkətlərini qınamalıyıq, deməli ki, bu biabırılıqları dayandır. Narkotiki satmaq, yaymaq bir-baş xalqa qarşı soyqırım cinayətinə bərabər bir cinayətdir.

Söhbətləşdi:
Ülviyyə ŞÜKÜROVA

Əbülfəs Qarayevin qızı məhkəməyə verilir

Azərbaycan mədəni mühitində son günlərin ən çox müzakirə olunan mövzusu sabiq mədəniyyət naziri Əbülfəs Qarayevin qızı Suad Qaranın rejissoru olduğu "Məhsəti" filmidir. Əksəriyyət tarixi şəxsiyyətin erotik məzmunla təqdimatını ümummillə dəyərlərə zərbə sayır. Bu etirazlar təkcə sosial şəbəkə paylaşımları ilə məhdudlaşmır.

Modern.az xəbər verir ki, bir qrup ziyalı və mədəniyyət nümayəndələri Suad Qarayevanı məhkəməyə verməyə hazırlaşır. Qeyd edilir ki, hadisənin hüquqi, mədəni və siyasi tərəfləri var və bu məsələ təkcə bir filmdən ibarət deyil.

Film XII əsr şairəsi Məhsəti Gəncəvini müasir interpretasiyada təqdim edir. Kadrlar, hərəkətlər, vizual dillə verilən mesajlar klassik qəzəllər müəllifi olan şairənin "azad, sərbəst, erotik" qadın obrazı kimi göstərildiyi barədə narazılıqlar yaradır.

Cəmiyyətin narahatlığını artıran suallar odur ki, tarixi şəxsiyyət çağdaş estetikə ilə təqdim oluna bilərmi? Sərbəst təqdimat təhqirlər doğursa, bu, azadlıqdır? Sənət dəyərləri milli dəyərlərdən üstün tutulmalıdır? Bu məsələ ətrafında cəmlənib. Məhsəti Gəncəvi təkcə qadın yox, qadın tənəkkürünün, Azərbaycan poeziyasının bir simvoludur. Bu məsələ yalnız "film uğurlu və ya uğursuzdur" səviyyəsi deyil. Burada tarixə münasibət, milli yaddaş və müasir incəsənətin hədləri müzakirə olunur.

Əsas narazılıq bir məqam ətrafında cəmlənib. Məhsəti Gəncəvi təkcə qadın yox, qadın tənəkkürünün, Azərbaycan poeziyasının bir simvoludur. Bu məsələ yalnız "film uğurlu və ya uğursuzdur" səviyyəsi deyil. Burada tarixə münasibət, milli yaddaş və müasir incəsənətin hədləri müzakirə olunur.

Azərbaycan qadının azadlıq simvolu müasir dövrdə seksual obraz kimi təqdim olunması, mədəni irsə hörmətin subyektiv interpretasiya ilə əvəzlənməsi ciddi hiddət doğurub. Bu artıq kinoya yanaşma kim qəbul edilməməlidir, bir kimlik mübahisəsidir.

Məsələnin siyasi və sosial alt qatları da dərinə gedir. Hadisə adi bir rejissorun filmi olsaydı, müzakirələr bəlkə də bu qədər böyüməzdi.

Suad Qara sabiq mədəniyyət nazirinin qızıdır. Bu faktı qaldıranlar iddia edir ki, dövlət irsinə cavabdeh olmuş bir sülalənin, dövlət irsini təhrif edən iş görməsi bütöv bir xalqa təhqir və düşmənçilikdir.

"Dil milləti məhv olmağa qoymayan dəyərdir"

Eldəniz Quliyev: "Xəbərlə mübtədanın yerini dəyişməklə hər şey həll olunmur ki..."

Milli Məclisdə "Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi inkişaf strategiyası: Mövcud vəziyyət və perspektivlər" mövzuna həsr edilən konfrans keçirildi. Konfransda elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev, AMEA-nın prezidenti İsa Həbibbəyli, AYB-nin sədri Anar Rzayev, Audiovizual Şuranın sədri İsmət Səttarov, deputatlar və digərləri iştirak ediblər.

Dilimizin mövcud vəziyyəti və perspektivləri mövzusunda keçirilən konfransla bağlı "Hurriyyet"ə danışan yazıçı, kinodramaturq Eldəniz Quliyev bildirdi ki, o, keçirilən konfransı təqdirəlayiq hesab edir: "Yaxşı ki, son zamanlar dilimizə, Azərbaycan dilinə önəm verilir. Amma dilimizi qorumaq, hifz etmək yetərincədir? Bunun birmənalı cavabı budur ki, "yox". Bilirsiniz, dil mənim ələmdə obrazlı desək - insanın dili, yeni onun ağzında olan dili var ha, o da dişlər vasitəsilə, insanın ağzı vasitəsilə qorunur - o cür qorunmalıdır. Görürsən, ağız öz dilini

"Mən Azərbaycan yazıçısıyam, nə aparıcıların, nə də onun qonaqlarının dilini bəzən başa düşmürəm"

gedir, o artıq gördüyün çay deyil və dil də zənginləşməlidir, amma ağılla, bizim ahəng qanunlarına uyğun, hətta mental şüurumuza, keyfiyyətimizə daxil olaraq zənginləşməlidir".

Dilimizin mövcud vəziyyəti və perspektivləri mövzusunda keçirilən konfransla bağlı "Hurriyyet"ə danışan yazıçı, kinodramaturq Eldəniz Quliyev bildirdi ki, o, keçirilən konfransı təqdirəlayiq hesab edir: "Yaxşı ki, son zamanlar dilimizə, Azərbaycan dilinə önəm verilir. Amma dilimizi qorumaq, hifz etmək yetərincədir? Bunun birmənalı cavabı budur ki, "yox"...

nəhər qoruyur. Millət də dilini elə qorunmalıdır.

Amma dil təkcə qorumaqla qurtamır, o həm də dad biləndir. Elə deyil? Dadın acısını, şirini biləndir. Və təbii ki, öz dilimizə zaman-zaman dadlı şeylər də əlavə etmək lazımdır, ağız nəhər öz dilinə qəbul etdirir. Yeni bu məsələdə biz bəzən çox mühafizəkar oluruq, bəzən isə ifrata varırıq. Dil bir prosesdir və çay kimi axır. Deyirlər, bir çaya bir dəfə baxmaq olmaz. O çay

E.Quliyev hesab edir ki, hər bir millətin, hər bir etnosun dili onun ən böyük var-dövlətidir: "Dil millətin qoruyucusu, onu mühafizə edən, onu saxlayan, məhv olmağa qoymayan bir dəyərdir. Yeni ona bu cür yanaşmaq lazımdır. Tutaq ki, hər hansı bir ölkənin var-dövləti ehtiyat xəzinəsində saxlanılır. Bax, dil də o cür olmalıdır. Həmin xəzinədən daha çox var-dövlət çıxmağa qoymurlar, amma oraya əlavə gələn var-dövləti qə-

bul edirlər. Bax, o cür olmalıdır. Gələn var-dövlət də dövlətdə olmalıdır. İndi bil-mirəm, o alimlər, dilçilər, ədəbiyyatşünaslar orada nələr danışır, amma onu bilirəm ki, son zamanlar bəzən absurd sözləri də dilimizə gətiriblər, filan sözü demək olmaz, başqa cür demək lazımdır. Hətta gülünc dəyişikliklər ediblər. Əgər cəhd edirlərsə, cəhd edənə maneə yoxdur. Biz öz dilimizə elə-belə demirik ki, Ana dili. Anamızın dilini, atamızın dilini qoruyub, zənginləşdirək".

Audiovizual Şuranın sədri İsmət Səttarovun "Azərbaycan televiziylarında verilişlərdə monitoring etdik və aparıcılar tərəfindən iki həftə ərzində 3 minə yaxın əcnəbi sözün işləndiyinin şahidi olduq, yanvar ayından xəbərdarlıq göndərəcəyik" fikrinə münasibət bildirən E.Quliyev belə söylədi: "Bunlar yatıb, nə yuxu görüblər?! Əcnəbilərə aid üç min söz? Bu, nə deməkdir? Orada üç min yox... Yəqin ki, o adam sıfırın birini ixtisar edib. Əvvəla, ondan başlayaq. İkinci, heç əcnəbi

yox, öz dilimizi orada nəhər sındırırlar?! Öz doğma Azərbaycan dilini nəhər sındırırlar?! Xəbərlə mübtədanın yerini dəyişməklə hər şey həll olunmur ki. O qədər idbar dillə danışirlər ki, adamın matı-qutu quruyur. Məttəl qalırsan ki, bu, bizim dildir?!

Mən Azərbaycan yazıçısıyam, nə aparıcıların, nə də onun qonaqlarının dilini bəzən başa düşmürəm, əndirabadi bir şeydir. Yeni Audiovizual Şura bunlara da fikir verməlidir. Hazırda Azərbaycan televiziylarının verilişlərinin səviyyəsi, hamısına aid olmasa da, çoxu sıfırdan aşağı səviyyədədir, həm o aparıcıların mədəniyyəti, həm onların dünyagörüşü, intellekti, eləcə də dili. Dil biabırçıdır. Tarixdir nədir, elə danışır ki. Ən yaxşı Azərbaycan dilində danışan Zaurdu, amma bir də görürsən elə sapmalar edir ki, adamın matı-qutu quruyur.

O üç Zaurun ikisini ümumiyyətlə, çıxmaq lazımdır. O Şuşalı Zaur dili bilir, amma bəzən özünə sərbəstlik verir ki, o da olmaz. Hətta onun danışığı, hissləri bir az süni, saxta olmasa, bəlkə də onun tok-şousu qəbul edilən ola bilərdi. Yeni birinci aparıcılardan başlamaq lazımdır. Aparıcıların səviyyəsi yuxarı olsa, keyfiyyətli danışa bilsələr, daxili mədəniyyətləri olsa, onların dövlət etdiyi qonaqlar da özlərini yığıdıracaqlar".

"Mən demirəm, əksər tok-şoular bağlanmalıdır, amma keyfiyyətinə baxmaq lazımdır. İlk növbədə, dilin keyfiyyətinə baxmaq lazımdır. Onların nə danışdığı və necə danışdığına baxmaq lazımdır. Ola bilsin ki, səviyyəsi birini məcbur edərsən ki, ədəbi dillə danış, nöqtə-vergülin yerində olsun, pauzalar yerində olsun, qrammatikanın bütün qayda-qanunlarına riayət elə, amma bunun içi boşdursa, öz daxili mədəniyyəti yoxdursa, tamaşaçı ondan nə anlayacaq?", - deyərək yəqin sonda əlavə etdi.

CAVİD

Siyəzən rayon sakini, “Siyəzənneft” NQÇİ-nin əməkdaşı Əliyev Zəmiq Qüdrət oğlu tərəfindən “Hürriyyət”in redaksiyasına növbəti şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi qəzetimiz vasitəsilə SOCAR prezidenti Rövşən Nəcəfə müraciət edir:

“Hörmətli Rövşən müəllim!

“Məlumat üçün” deməyəcəm, çünki məlumatınız var. Lakin məlumatlanma məsuliyyəti olmayan və ya məsuliyyət haqqında məlumatı olmayan rəhbər şəxslərin Sizin vasitənlə və Sizə müraciət etməklə, diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm ki, Siyəzən rayonu təbii ehtiyatlarla zəngin olan bölgələrdən biridir. Xüsusilə neft yataqları ilə tanınan Siyə-

Siyəzənli neftçidən SOCAR prezidentinə müraciət

“Siyəzəndə 160 quyunu ləğv etmək, rayonun iqtisadi vəziyyətini pisləşdirmək və təxribata yol verməkdir”

zən uzun illərdir ölkəmizin enerji sektorunda mühüm rol oynayır. Rayonumuzun neft sənayesi həm iqtisadi, həm də sosial baxımdan regionun inkişafında ciddi təsirlərə malikdir.

Siyəzəndə neftin kəşfi ötən əsrin əvvəllərinə təsadüf edir və ərazidə neftli strukturların müəyyən edilib, fəal qazma işlərinin aparılmasına 1930-1940-cı illərdə başlanılıb. Yeni “Siyəzənneft” NQÇİ-nin demək olar ki, bir əsrə qədər yaşı var.

Araşdırdığıma görə, Siyəzən neft yataqları əsasən miosen və plioesen çöküntülərindən formalaşmış. Əsas neftli sahələr də Siyəzən Şərq yatağı, Siyəzən Qərb yatağı, Gilgilçay strukturu və Beşbarmaq silsiləsi

ətrafı hesab edilir. “Siyəzənneft” NQÇİ-nin nefti əsasən yüngül və orta sıxlıqlı tiplərdə olur və başqa quru mədənləri ilə müqayisədə yüksək keyfiyyətinə görə sənaye üçün çox əlverişlidir.

Bundan əlavə olaraq, Siyəzən neftinin iqtisadi əhəmiyyəti də çox önəm kəsb edir. Siyəzən neft yataqları həm region, həm də ölkə iqtisadiyyatı üçün əhəmiyyətli rol oynayır. Yeni hasil olunan neft Azərbaycanın ümumi neft fonduna öz töhfələrini verir. O cümlədən, yerli iqtisadiyyatı dəstəkləyir və regionun enerji infrastrukturuna təkan verir.

Regionda neft sektoru ilə bağlı bir zamanlar minlərlə insan işlə təmin olunub. Əfsuslar olsun ki, hazırda idarənin 400-500 nəfər işçisi qalıb və bu, çox üzücü haldır. Çünki rayon əhalisinin əksər hissəsi demək olar ki, “Siyəzənneft” NQÇİ-nin hesabına ailələrini təmin ediblər. Yene çox əfsuslar olsun ki, bu idarəyə təyin olunan hər rəhbər şəxs öz fəaliyyəti dövründə bir sahəni bağlamaqla, idarənin sonunu gətirməyə müvəffəq olmuşdur.

Bu gün Siyəzəndə fəaliyyət göstərən quyuların bir hissəsi köhnə olsa da, səriştəli mütəxəssislər təyin olunmaqla həmin quyuların müasir texnologiyalar vasitəsi ilə məhsuldarlığı artırıla bilər. Köhnə quyular rekonstruksiya edilə bilər və mədən avadanlıqlarının yenilənməsi sayəsində “Siyəzənneft”ə yeni həyat verilməklə, regionun iqtisadiyyatının davamlı inkişafına stimül verilə bilər. Hasilat əvvəlki illərlə müqayisədə azalmış olsa da, müasir texnologiyalar nəticəsində sabitliyin qorun-

ması həyata keçirilə bilər. Üstəlik, hazırda da mədən ərazilərində qazma işləri gedir, lakin həmin qazma işlərinin genişləndirilməsi Zəfərli-Zeyvə ərazisindən aşağılara endirilməsi, neftli bölgələrin araşdırılması, axtarılması və işlənilməsi gərəkir. Ərazidə neft hasil edən quyuları (160 quyunu) ləğv etmək birbaşa Siyəzən rayonunun iqtisadi vəziyyətini pisləşdirmək və təxribata yol verməkdir. Əgər hər quyu ən azı 1 ton neft hasil edirsə, bu toplamda 160 ton neft edir. Mədən sənayesinə bu cür yanaşma qeyri-peşakar olmaqdan və əhalinin maddi vəziyyətini vecinə almamaqdan irəli gəlir ki, bu hal vətəni, milləti sevməmək, onun halına yamamaq, sadəcə öz rifahını düşündürməkdir.

Hörmətli Rövşən müəllim!

Sonda onu qeyd edirəm ki, bildiyiniz kimi Siyəzən nefti Azərbaycan neft sənayesinin mühüm hissələrindən biridir. İqtisadi əhəmiyyəti və regionun sosial rifahına təsiri böyükdür. Yeni texnologiyaların tətbiqi ilə Siyəzən yataqlarının səmərəli istismarı həyata keçirilməlidir və daha dayanaqalı hasilatın təmin olunması üçün işlər görülməlidir.

Sizdən xahişim odur ki, “Siyəzənneft” NQÇİ-nin inkişafı, hasilatın artırılması, qazma işlərinin genişləndirilməsi, neft quyularının ləğvinin qarşısının alınması və bu sahədə inkişafın davamlı olması üçün idarəyə ümumilikdə Siyəzən əhalisinə dəstək olasınız. Xahiş edirəm, bir fəhlə, eyni zamanda da bu millətin rifahı üçün şəhid vermiş bir şəhid ailəsi kimi səsimə səs versəniz”.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

İş adamının 4 milyonlu ələ keçirildi...

Bu qalmaqalda federasiya prezidentinin adı da hallanır

Azərbaycanda iş adamının milyonlarla pulu ələ keçirilib. Şikayət əsasında biri keçmiş idman federasiyası prezidenti olmaqla, 5 nəfər cinayət məsuliyyətinə cəlb edilib.

Hurriyyet.az xəbər verir ki, dəstə üzvləri iş adamı Quvat Beybutovun 4 milyon manatdan çox pulunu dələduzluqla ələ keçirməkdə ittiham olunurlar.

2022-ci ilə kimi Sindo-ryu və Pençak Silat Federasiyasının prezidenti olmuş Ceyhun Əşrəfov və tanışları-Cavid Hüseynli, Rüstəm Qafarov, Seymur Məhərrəmov və Zaur Qurbanovun birgə dələduzluq əməli barəsində Baş Prokurorluğa əsaslı materiallar daxil olub.

Şikayətlə bağlı aparılan araşdırma nəticəsində məlum olub ki, Ceyhun Əşrəfov yuxarıda adları qeyd olunan tanışları ilə birlikdə Quvat Beybutova yalan vəd verib. Belə ki, onlar iş adamını Nəsimi rayonunda yerləşən 968-ci məhəllədəki fərdi yaşayış evlərinin sökülməsi və əvəzində çoxmərtəbəli binanın tikintisi üçün Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsindən icazənin alınacağına inandırılıblar.

Məsələnin həll edilməsi üçün isə dəstə üzvləri Q.Beybutovdan hissə-hissə olmaqla ümumilikdə 4 milyon 19 min manat alıblar. Lakin onlar verdikləri vədə əməl etməyib, nəticədə xüsusilə külli miqdarda dələduzluq cinayəti törətmiş olublar.

Prokurorluq zərərçəkmiş vurulmuş ziyanın 1 milyon 442 min manatını ödətdirib. C.Əşrəfov barəsində bir neçə gün əvvəl məhkəmə qərarı ilə ev dustaqlığı qətimkan tədbiri seçilib. Digərləri - Cavid Hüseynli, Rüstəm Qafarov, Seymur Məhərrəmov və Zaur Qurbanov isə həbs edilib.

Qeyd edək ki, zərərçəkmiş iş adamı Quvat Beybutov bir neçə il əvvəl deputatlığa namizəd olub.

Məşhur klinika lisenziyasız işləyib...

Səhiyyə Nazirliyi Bakıda fəaliyyət göstərən “Premium Clinic”də plandan-kənar yoxlama keçirib.

“Teleqraf” xəbər verir ki, özəl klinikada yoxlama keçirilən zaman lisenziyadan kənar (ginekoloji iş stasionar) tibb fəaliyyətinin və sertifikatlı tibb fəaliyyətinin təşkil olunması aşkar edilib.

Nazirlik İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 215.1 və 215.4-cü maddələrinin tələblərini pozduğu üçün klinika barədə inzibati protokol tərtib edərək Nəsimi Rayon Məhkəməsinə göndərilib.

Məhkəmənin qərarına əsasən, “Premium Clinic” 6000 manat məbləğində cərimələnib.

Qeyd edək ki, “Premium Clinic”in təsisçi direktoru Mübariz Nağıyevdir. Sözügedən klinika oktyabr ayında ora müalicə üçün yollanan qadının ölümü ilə gündəmə gəlmişdi.

O ktyabrın 14-də Prezident Administrasiyasının keçmiş rəhbəri Ramiz Mehdiyev Cinayət Məcəlləsinin dövlətə xəyanət, dövlət hakimiyyətini ələ keçirməyə yönələn əməllər və cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı leqallaşdırma maddələri ilə ittiham olunaraq, barəsində 4 ay müddətinə ev dustaqlığı qətimkan tədbiri seçildi. Əlbəttə, məsələnin siyasi tərəfi anlaşılandır və R.Mehdiyevin hakimiyyəti ələ keçirmək, belə desək, yenidən "hökmran" olmaq istəməsi onun həyat tərz, xarakteri və bağlı olduğu şəbəkənin çirkin niyyətləri ilə uzlaşır. Odur ki, biz müsahibəmizdə bu məsələyə siyasi deyil, daha çox hüquqi prizmadan yanaşmağa çalışdıq. Müsahibimiz bir neçə dövlət çevrilişinə cəhd cinayətlərinin istintaqını aparan, ləğv olunan Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN) Xüsusi mühüm işlər üzrə baş müstəntiqi, MTN Akademiyasının keçmiş fakültə rəisi Taryel Əliyevdir.

- Taryel müəllim, ötən müsahibəmizdə qeyd etmişdiniz ki, Ramiz Mehdiyevin ev dustaqlığına həbs edilməsi barədə cəmiyyətdəki söz-söhbətlərə son qoymaq üçün rəsmi açıqlama verilməlidir. Bildiyimiz kimi, hələ də bu haqda heç bir açıqlama verilməyib. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Bilirsiniz ki, həmin müsahibədən keçən iki həftə ərzində qeyd edilən cinayət işi ətrafında bir sıra vacib hadisələr baş vermişdir. Məsələn, bir neçə nəfər həmin iş üzrə şahid qismində dindirildiyini rəsmən etiraf etmişdir, o cümlədən bəzi şəxslər cinayət məsuliyyətinə cəlb olunaraq barələrində həbs qətimkan tədbiri seçilmişdir. Bu faktlar Ramiz Mehdiyev barəsində aparılan cinayət işinin hallarına xeyli aydınlıq gətirmişdir. Ona görə, hesab edirəm ki, hazırda rəsmi məlumat verilməsinə elə də lüzum qalmamışdır.

- Mətbuatda 87 yaşlı Ramiz Mehdiyevin dövlət çevrilişini 50 nəfərin iştirakı ilə həyata keçirməyə cəhd etdiyi iddia olunur. Sizcə, 50 nəfərin iştirakı ilə çevriliş həyata keçirmək mümkündür?

- Ramiz Mehdiyevin dövlət çevrilişini həyata keçirmək üçün 50 nəfərlə birlikdə fəaliyyət göstərdiyi haqda məlumatlar mətbuatda mövcuddur. Lakin bu rəqəmin hardan götürüldüyünü deyə bilmərik. Və bunun nə dərəcədə əsaslı olub-olmadığı haqda da bir fikir söyləmək düz sayılmaz. İndiyə qədər aparılmış cinayət işləri üzrə müxtəlif sayda şəxslərin iştirakı

"Çevrilis tapşırığı verilməsi taktiki

Taryel Əliyev: "Hadisələr davam etsəydi, hakimiyyətdə yüksək mövqe tutan Rusiyameylli məmurlar prosesin başqa bir mərhələsində bu işə qoşulacaqdılar"

"Ola bilsin ki, Ramiz Mehdiyev və digərləri dövlət çevrilişini hazırlayarkən, onların da dəstəkçi olacağını, yaxud Rusiyanın hansısa bir şəkildə müdaxiləsinin ola biləcəyini güman etmişlər"

"Əgər bununla bağlı xaricdən hər hansı tapşırıq verilibsə, mümkündür ki, hadisələrin inkişafının hansısa mərhələsində onlara dəstək veriləcəyi barədə də razılaşmalar olub"

rakçılığı müəyyən edilmişdir. Konkret Ramiz Mehdiyev barəsində aparılan cinayət işi ilə bağlı neçə nəfərin iştirakçılığının olduğu, neçə nəfərin məsuliyyətə cəlb ediləcəyi istintaqın gedişində məlum olacaq.

Bununla yanaşı, cinayətdə iştirak edən şəxslərin neçə nəfər olmasından asılı olmayaraq, Azərbaycan Respublikasının hazırkı iqtisadi və hərbi postensialı, əhəlinin dövlətçiliyə sədaqəti nəzərə alınarsa, bizim ölkəmizdə ümumiyyətlə dövlət çevrilişinin həyata keçirilməsi potensialı reallıqdan çox-uzaqdır.

Keçən dəfə də qeyd etdiyimiz kimi, Azərbaycanda Rusiyameylli müxtəlif kateqoriyalı adamlar var. Ola bilsin ki, Ramiz Mehdiyev və digərləri dövlət çevrilişini hazırlayarkən, onların da dəstəkçi olacağını, yaxud Rusiyanın hansısa bir şəkildə müdaxiləsi ola biləcəyini güman etmişlər.

- Sizcə, Rusiyaya bağlı şəbəkəyə ölkəmizdə dəstək verənlər əsasən hansı kateqoriyaya aid şəxslər ola bilər?

- Ötən müsahibəmizdə bu məsələyə müəyyən qədər toxunmuş-

duq. Təcrübə və müşahidələr göstərir ki, Rusiyaya meylli adamlara vaxtilə SSRİ dövründə müəyyən vəzifələr tutmuş partiya funksionerləri, onların törətmələri, sovet hakimiyyəti dövrünü "ədalətli", "stabil" bir dövr hesab edən-

- Ötən müsahibəmizdə bu məsələyə müəyyən qədər toxunmuşduq. Təcrübə və müşahidələr göstərir ki, Rusiyaya meylli adamlara vaxtilə SSRİ dövründə müəyyən vəzifələr tutmuş partiya funksionerləri, onların törətmələri, sovet hakimiyyəti dövrünü "ədalətli", "stabil" bir dövr hesab edənlər aiddir. Qeyd edilməlidir ki, burda onların rusdilli olub-olmamasının bir əhəmiyyəti yoxdur. Rusiya öz imperiya ambisiyalarından əl çəkməyə qədər bu kateqoriyaya aid şəxslərdən həmişə bizə qarşı istifadə etməyə çalışacaqdır...

lər aiddir. Qeyd edilməlidir ki, burda onların rusdilli olub-olmamasının bir əhəmiyyəti yoxdur. Rusiya öz imperiya ambisiyalarından əl çəkməyə qədər bu kateqoriyaya aid şəxslərdən həmişə bizə qarşı istifadə etməyə çalışacaqdır.

- Ümumiyyətlə, hər hansı ölkədə güc strukturlarının və xalqın dəstəyi olmadan çevriliş həyata keçirilməsi mümkündür?

- Bu, bir qədər nəzəri məsələdir. O baxır hansı ölkədə. Söhbət

Azərbaycandan gedirsə, mən hesab etmirəm ki, bizdə ordunun, güc strukturlarının və xalqın hər hansı çevrilişə dəstək olması ağlabatandır.

- Hesab edirsiniz ki, Ramiz Mehdiyev və onun rəhbərlik etdiyi şəbəkə bu reallığı nəzərə almadan, belə addımlar atmağa cəhd göstərib?

- Yəqin ki, onlar öz imkanlarını qiymətləndirərək düzgün hesablamalar aparmayıblar. Bununla yanaşı, Ramiz Mehdiyevin və digərlərinin motivləri məlum deyil. Ki, onlar bu məsələni öz təşəbbüsləri ilə, yoxsa xaricdən verilən hər hansı tapşırıq əsasında başladılar?! Əgər bununla bağlı xaric-

dəstəyi ilə həyata keçirilib. Faktiki olaraq bu gün Azərbaycanın Avropa və ABŞ-la münasibətləri çox yüksək səviyyədədir və qeyd etdiyiniz göstərişin Qərbdən gəldiyini iddia edə bilmərik. Deməli, bu çevrilişdə Rusiyanın əlinin olduğu haqda iddialar daha inandırıcıdır...

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin balanslaşdırılmış xarici siyasəti barədə dəfələrlə deyilib. Və biz bunu gündəlik həyatımızda da görürük. Nəzərə alsaq ki, Cənubi Qafqaz, xüsusən də təbii ehtiyatlarla zəngin olan Azərbaycan bir çox dünya güclərinin maraq dairəsindədir, belə vəziyyətdə balanslaşdırılmış siyasət həyata keçirmək o qədər də asan bir şey deyil. Buna baxmayaraq, bəzi dövlətlər və təşkilatlar Azərbaycanın bu siyasətini heç də xoş qarşılamırlar. Hazırkı vəziyyətdə xüsusilə konkret cinayət işində adları keçən şəxslərin tərcüməyi-halını nəzərdən keçirərkən, məsələnin arxasında Rusiyanın durduğu açıq-aşkar görünür.

Ümumiyyətlə, nəzəri cəhətdən Azərbaycanda hakimiyyəti zorla ələ keçirməkdə, dövlətin konstitusiyaya quruluşunu zorla dəyişməkdə marağı olan 3 qüvvəni qeyd edə bilərik. Onlardan biri "Qərb" adlandırdığımız, demokratik dəyərlərə yüksək qiymət verən ölkələrdir. Hal-hazırda bu ölkələrlə bizim hər hansı problemimiz yoxdur.

Digər bir qüvvə kimi Azərbaycanda dini dövlət, "Kərimə" dövləti yaratmaq istəyən qüvvələri qeyd edə bilərik ki, onların da başında İran İslam Respublikası xüsusi yer

dən hər hansı tapşırıq verilibsə, mümkündür ki, hadisələrin inkişafının hansısa mərhələsində onlara dəstək veriləcəyi barədə də razılaşmalar olub. 1920-ci ildə Rusiyanın XI "Qızıl ordu"su tərəfindən Azərbaycanın işğal olunması dediyimiz ssenariyə uyğun bir misaldır...

- Müasir dövrə nəzər salsaq deyə bilərik ki, xüsusilə post-sovet məkanında baş verən bəzi dövlət çevrilişləri, yaxud hakimiyyət dəyişiklikləri Qərbin

nın Ramiz Mehdiyevə gediş olub”

“Hesab edirəm ki, Ramiz Mehdiyev və digərləri məhz Rusiyanın xeyrinə və yaxud onların tapşırığı ilə bu əməlləri törətmişlər”

“Əli Kərimlinin də Rusiyanın adamı olması və onların tapşırığı ilə cinayətlər törətməsi haqda deyilənlərə gəldikdə, bu, tamamilə mümkündür”

“Məsləhət görərdim ki, bu cinayətlə əlaqədarlığı olan hər kəs istintaq onların qapısını döyməmiş təqsirini boynuna almaqla könüllü istintaq orqanına gəlsin və istintaqla əməkdaşlıq etsin”

tutur. Lakin indi İranın, necə deyirlər, başı özünə qarışmış və elə bir gücü yoxdur.

Nəhayət, Rusiyanı qeyd edə bilərik. Bu baxımdan, hesab edirəm ki, Ramiz Mehdiyev və digərləri məhz Rusiyanın xeyrinə və yaxud onların tapşırığı ilə bu əməlləri törətmişlər.

- *Kimsəyə sirr deyil ki, hazırda da hakimiyyətdə Rusiyaya bağlı, yüksək mövqə tutan məmurlar mövcuddur. Sizcə, niyə o məmurlara deyil, məhz “pensioner” Ramiz Mehdiyevə çevriliş etmək tapşırığı gəlir?*

- Biz deyə bilmərik ki, bu tapşırıq birbaşa Ramiz Mehdiyevin özünə gəlir. Ola bilsin, bu, bir taktiki gedış olub. Mümkündür ki, qeyd etdiyiniz yüksək mövqə tutan şəxslər, hadisələr davam etsəydi, prosesin başqa bir mərhələsində bu işə qoşulacaqdılar. Yaxud, mümkündür ki, Rusiya “pensioner” Ramiz Mehdiyevi qabağa verib “xərcləməklə” qeyd etdiyiniz şəxslərdən şübhələri uzaqlaşdırmağa, onları qorumağa çalışmışdır. Lakin biz bu barədə konkret bir fikir deyə bilmərik, hər şey istintaqın nəticəsindən asılı olacaq.

- *Necə düşünürsünüz, istintaqın gedışində bu “dalğa” hakimiyyətdə olan Rusiyapərəst məmurları da “vura” bilərmiz?*

- Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə görə, cinayət işləri üzrə araşdırma tam, hərtərəfli və obyektiv həyata keçirilməlidir. İstinad etdiyiniz şəxslərin bu hadisələrdə iştirakı varsa, sözsüz ki, onlar da işə və cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmalıdırlar. Kimin məsuliyyətə cəlb olunacağı, hansı həddə cəzalanacağı işin hallarından asılı olacaq və təqsirə görə məsuliyyət prinsipi rəhbər tutulacaq. Mən məsləhət görərdim ki, bu cinayətlə əlaqədarlığı olan hər kəs istintaq onların qapısını döyməmiş təqsirini boynuna almaqla könüllü istintaq orqanına gəlsin və istintaqla əməkdaşlıq etsin.

- *Belə bir fikir var ki, Rusiya prezidenti Vladimir Putin hakimiyyətdə olduğu illərdə post-sovet ölkələri ilə əməkdaşlığı çərçivəsində ən azı 3 güc strukturunun rəhbərliyinə onun istədiyi şəxslərin təyin olunması şərtini irəli sürür. Hətta bunu Gürcüstanın keçmiş prezidenti Mixail Saakaşvili də etiraf etmişdi. Sizcə, Azərbaycanda da eyni mənzərə mövcuddur?*

- Gürcüstanın keçmiş prezidentinin bu məsələ barədə fikirlərini mən də eşitmişəm. Açıqı, mən hesab etmirəm ki, Rusiya bizə belə bir şərt qoysun. Və hətta qoymuş olsa belə, cənab Prezident İlham Əliyevin bu şərtlə razılaşması

mümkün deyildir. Bununla yanaşı, Azərbaycan Respublikasının bir sıra yüksək vəzifəli şəxslərinin, o cümlədən bəzi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin Rusiyanın adamı olduğu barədə söz-söhbətlər dolaşır. Bu söhbətlərin nə dərəcədə reallığa uyğun olub-olmamasını, həmçinin aparılan ci-

Mehdiyevlə hansısa əlaqələrinin olduğunu da deyə bilmərəm. Bununla yanaşı, o, Azərbaycanda kifayət qədər tanınmış şəxs olduğuna görə, istintaq orqanının onun barəsində gəldiyi qərarın nə qədər rezonans doğuracağı da əvvəlcədən belli idi. Bu baxımdan, hesab edirəm ki, bu addımı atarkən istin-

- Gürcüstanın keçmiş prezidentinin bu məsələ barədə fikirlərini mən də eşitmişəm. Açıqı, mən hesab etmirəm ki, Rusiya bizə belə bir şərt qoysun. Və hətta qoymuş olsa belə, cənab Prezident İlham Əliyevin bu şərtlə razılaşması mümkün deyildir. Bununla yanaşı, Azərbaycan Respublikasının bir sıra yüksək vəzifəli şəxslərinin, o cümlədən bəzi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin Rusiyanın adamı olduğu barədə söz-söhbətlər dolaşır...

nayət işi çərçivəsində hansı yüksək rütbəli şəxslərin işə olunacağını indidən demək mümkün deyil.

- *Yeri gəlmişkən, AXCP sədri Əli Kərimli barəsində də “Ramiz Mehdiyev işi” çərçivəsində həbs qətimkan tədbiri seçildi. Maraqlıdır, əgər Əli Kərimli Ramiz Mehdiyevlə illər öncədən işbirliyində olubsa, niyə bu fakt məhz indi üzə çıxarıldı?*

- Öncə onu qeyd edim ki, Əli Kərimlini mən 1987-ci ildə BDU-nun Hüquq fakültəsinə daxil olanda tanımışam. Məndən bir kurs yuxarı oxuyurdu və Hüquq fakültəsinin Komsomol təşkilatının katibi idi. Həmin dövr Milli Dirçəliş və Milli Azadlıq Hərəkatının başlanğıcı hesab oluna bilər. Komsomolçu olmağına baxmayaraq, Əli Kərimli bu işlərdə kifayət qədər aktiv iştirak edirdi. Onunla axırncı ünsiyyətim 1991-ci ildə - o, Hüquq fakültəsini bitirdikdə olmuşdur. Ondan sonra mənim onunla hər hansı ünsiyyətim, görüşüm, birbaşa və üçüncü şəxslər vasitəsilə əlaqəm olmamışdır. Lakin aktiv siyasi fəaliyyətlə məşğul olduğuna görə, hər kəs kimi, mən də barəsində mətbuatda mütəmadi olaraq məlumatlar görürdüm.

Mən onun siyasi fəaliyyətinə qiymət vermək fikrində deyiləm. Həmin vaxtdan həbs olunduğu dövrə qədər Əli Kərimlinin Ramiz

taq orqanı kifayət qədər mötəbər sübutlara əsaslanmışdır. Burada müəyyən beynəlxalq təşkilatların da təsiri və təzyiqi olacağını nəzərə almamış olmaq olar.

Bir daha qeyd edirəm ki, iş üzrə istintaq tam yekunlaşanda bütün bu məsələlərin hamısına aydınlıq gətiriləcəkdir.

O ki qaldı kiminsə istintaqın hansı mərhələsində cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmasına, bu, istintaqda mövcud olan sübutlardan və atılan addımın taktiki cəhətdən nə qədər məqsədəuyğun olmasından asılıdır.

Konkret olaraq Əli Kərimlinin də Rusiyanın adamı olması və onların tapşırığı ilə cinayətlər törətməsi haqda deyilənlərə gəldikdə, tamamilə mümkündür. Görürsünüz, hətta ABŞ prezidenti Donald Trampın da “Rusiyanın adamı” olduğu haqda çoxsaylı fikirlər var...

- *MTN-də çalışdığınız müddətdə müxalifətdə olan tələbə yoldaşlarınızla, o cümlədən Əli Kərimli ilə heç vaxt yolunuz kəsişməyib?*

- Bayaq qeyd etdiyim kimi, Əli Kərimli ilə 1991-ci ildən bu yana heç bir ünsiyyətimiz olmayıb. Lakin təhlükəsizlik orqanlarında çalışdığım dövrdə, 1992-ci ildən başlayaraq, onunla eyni vaxtda Hüquq fakültəsində oxumağım faktı həmişə mənə qarşı istifadə

olunub. Bacarığıma, qabiliyyətimə, işimə bir qüsür tapmayanda, mənə “vurmaq” üçün cılız adamlar həmişə ondan istifadə edəblər ki, “Əli Kərimovun tələbə yoldaşdır”. Bununla bağlı defələrlə araşdırmalara məruz qalmışam və izahatlar yazmışam.

- *Amma, səhv etmirəmsə, müsahibələriniz birində MTN-də işlədiyiniz dövrdə Prezident Əbülfəz Elçibəylə ünsiyyətdə olduğunuzu açıqlamışdınız...*

- Qeyd etmək istəyirəm ki, mən Əbülfəz Elçibəyi MTN-də işləməmişdən daha əvvəl tanımışam. Qeyd etdiyim Milli Azadlıq Hərəkatının ilkin mərhələsində BDU-da müxtəlif tədbirlər keçirilirdi. Bu tədbirlər hansısa kitabın müzakirəsi, xüsusi əlamətdar bir təqvim günü ilə bağlı olurdu və mən orda defələrlə Elçibəyi görmüşəm və ünsiyyətdə də olmuşam.

MTN-də təzə işlədiyim vaxtlarda - 1992-ci ilin dekabr ayında Prezident Əbülfəz Elçibəy MTN-nin şəxsi heyəti ilə görüşə gəlmişdi. O zaman milli təhlükəsizlik orqanları 4 nəfər polis işçisini rüşvət cinayəti ilə həbs etmişdi. Lakin daxili işlər naziri İsgəndər Həmidov onun işçilərinin həbs olunmasını daxilən həzm edə bilməyib, həmin vaxt milli təhlükəsizlik naziri olmuş Fəxrəddin Təhməzova hədə-qorxu gəlməklə, barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilmiş həmin 4 nəfərin, istintaq orqanının və prokurorun xəbəri olmadan, qanunsuz olaraq gecə ilə istintaq təcridxanasından buraxdırılmasına nail olmuşdu. Bu, hüquq-mühafizə orqanlarının bütün fəaliyyəti dövründə baş vermiş ən biabırçı hadisələrdən biri idi. Biz bu barədə səhər işə gələndə məlumat əldə etdik. Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğuna müraciət ünvanlayıb, bu qanunsuzluğun qarşısının alınmasını tələb etdik. Lakin İsgəndər Həmidov faktoru rolunu oynadı və həmin 4 nəfərin heç biri təcridxanaya qaytarılmadı.

Prezident Əbülfəz Elçibəy məhz belə bir vaxtda MTN-ə gəlmişdi. Əvvəl də qeyd etdiyim kimi, mən kifayət qədər cəsarətli şəxs

olaraq yanımda oturmuş İstintaq şöbəsinin rəisinə həmin məsələni Elçibəyin nəzərinə çatdırılmasının lazım olduğunu dedim. İstintaq şöbəsinin rəisi həmin sualı Elçibəyə verməkdə sərbəst olduğumu bildirdi. Görüşdə MTN naziri Fəxrəddin Təhməzov, birinci müavini Sülhəddin Əkbər və Prezident Aparatının şöbə müdiri Fazil Qəzənfəroğlu da iştirak edirdi. Mən sual vermək üçün əlimi qaldırıb razılıq aldıqdan sonra bu məsələni - İsgəndər Həmidovun etdiklərini Elçibəyin diqqətinə çatdırdım. Əvvəlcə Elçibəy suala konkret, birbaşa cavab verməkdən yayınaraq, ümumi sözlərdən istifadə etdi. Sonra “cavabım səni qane etdimi” deyərək mənə sual verdi. Mən isə, cavabın mənə qismən qane etdiyini dedim. Ondan sonra Elçibəy açıq mətnlə İsgəndər Həmidovun bu dövlətin qurulmasında müstəsna xidmətləri olduğunu deyərək, bir növ onun əməllərinə haqq qazandırdı. Təbii ki, məsələ yenə də həll olunmamış qaldı.

Həmin iclasdan sonra tanımadığım əməkdaşlar belə, əlimi sıxıb, cəsarətimə görə təşəkkür edirdilər. Buna baxmayaraq, Prezidentlə o cür kəskin polemikaya girdiyimə görə kifayət qədər başım ağrıdı. Hətta mənə orqandan xaric etmək istəyirdilər. Lakin rəisim - İstintaq şöbəsinin rəhbəri, özü də kifayət qədər cəsarətli adam olan pokovnik Rüşət Mansurov mənə müdafiə etdi və orqandan qovulmağıma imkan vermədi.

Ondan sonra Elçibəylə heç bir ünsiyyətim olmadı.

- *Sonda bir suala da cavab almaq istərdik. Siz MTN-də çalışdığınız dövrdə Ramiz Mehdiyevin Rusiya ilə əlaqələri, o cümlədən AXCP ilə işbirliyi haqda heç bir əməliyyat məlumatı yox idi?*

- Mənim istintaqını apardığım cinayət işləri üzrə dediyiniz məsələlərlə bağlı hər hansı bir məlumat olmamışdır. MTN-nin başqa strukturlarında belə bir məlumatın olub-olmamasını deyə bilmərəm.

Hazırladı: JALƏ FAMILQIZI

P.S. 20.06.2016-cı il tarixli mənzillə növbədənəkar təmin olunma barədə məhkəmə qərarının icraya yönəldilməsinə tələbkərar verdiyi ərizə 28.08.2018-ci ildə 8-1(81)-15/2018 nömrəsi ilə qeydə alınır. Qərarı çıxaran Şərəfət Məmmədova (7 ildir Bakı Apellyasiya Məhkəməsinə qərarlı hakimliyini sürdürür) qərarla icraya qadağa qoyub, qərardadla icradan, izahdan imtina edib. Bu qərardadın çıxarıldığı iş 2025-ci ilin mayında elektron kabinetdə yerləşdirilib və anında tələbkərar işdə olmayan (?-BİM o qədər özbaşınalıq edir ki, olmayan qərardadları Konstitusiyaya kimi təbiiq edir) qərardaddan apellyasiya şikayətini kabinetdən təqdim edib. BİM PA-ya, Ombudsmana 5 aylıq şikayətlərdən sonra oktyabrda şikayəti Bakı Apellyasiya Məhkəməsinə göndərib. İnzibati Kollegiya (s/e Nigar Nəbizadə, Kamran Əkbərov, Mirzə Tağızadə) apellyasiya şikayətini mümkün saymayıb ki, qec verilib.(?) "Qərar-siz", "ədalətli", "obyektiv" məhkəmə araşdırmasına baxın, işdə qərardadın özü yoxdur, di gəl yuxarı instansiya bu "yoxsulluğa" qiymət vermək əvəzinə, "həmkərlıq ŞƏRƏFƏT" ilə şikayəti mümkün saymır. Görəsən, MHŞ bu mümkünsüzlüyə nə deyəcək? Axı, gec də olsa, məhkəmə qərarının icrası məcburidir.

Son illərdə toksikomanların - narkotikə alternativ maddələr, bəzi dərman preparatları və digər psixoaktiv təsirə malik vasitələr istifadə edənlərin sayının artması müşahidə olunur. Məsələn, 2015-ci ildə ölkəmizdə 13 nəfər toksikoman qeydə alınıbsa, 2020-ci ildə onların sayı 122 nəfərə, 2024-cü ildə isə 1091 nəfərə çatıb.

Əlbəttə, narkotik asılılığı ilə yanaşı, toksikomaniya asılılığının artması həyəcanverici haldır. Çünki bir çox narkomanların həyat hekayələri onu deməyə əsas verir ki, toksiki maddələrdən istifadə ağır narkotik istifadəsinə və digər asılılıqlara çevrilir. Odur ki, bu mövuz ilə bağlı Xankəndi Unversitetinin müəllimi, psixoterapevt Ramin Allahverdiyevin fikirlərini öyrəndik.

- Ramin müəllim, sizcə, toksikomanların narkotikə alternativ maddələrə (toksik - müəl.) meylinin səbəbi nədir? Onlar narkotik tapmadıqlarına görə zəhərli maddələrlə yönəlirlər, yoxsa narkotikin burada rolu yoxdur?

- Ümumiyyətlə, toksikomaniyadan öncə biz psixoaktiv maddə istifadəsinə baxmalıyıq ki, əslində, toksiki maddələrin özləri də psixoaktiv maddələr siyahısına daxildir. Sadəcə olaraq, qanuni baxımdan qadağan olunan maddələrə daxil olmadığına görə, biz onu kateqoriyalaşdırıb toksikomaniya, narkomaniya və s. anlayışlarla ehtiva edirik. Toksik maddələrə yönəlmənin əsas səbəblərindən biri əlçatanlığının olmasıdır. Çünki biz burada iki kateqoriyanı dəyərləndiririk.

Birincisi, apteklərdə satılan müəyyən tabletka dərmanlardır. Onlar qadağan olunan dərman siyahısına aid deyil, amma istifadə edən şəxsə müəyyən psixoloji-eyforiya, rahatçılıq, stressdən qaçış, depressiyadan uzaqlaşmaq kimi bəzi süni əsaslı illuziyalı düşüncələr ortaya çıxarırlar ki, səbəb olaraq da onlardan istifadə edirlər.

İkincisi, bildiyimiz kimi rəng, benzin, yapışqan, aseton və s. bu kimi maddələrdən istifadə də beyində müəyyən bir dəyişim ortaya çıxır - qısamüddətli rahatlaşma, donuqluq halı, stressdən qaçış və s. Bu kimi hallarda şəxs artıq o maddənin yenidən istifadəsini həyata keçirir, problemdən qaçış üçün özünə bir yol axtarır.

- Bəs toksikomanlar sadəladıqlarınızdan daha çox hansı maddələrə meyl edirlər?

- Onu konkret deyə bilmərik ki, daha çox hansı istifadə olunur, hansı daha az. Amma əlçatanlığını nəzərə alaraq desək, məsələn, öz təcrübəmdə benzin istifadəçiləri psixoterapiya aparmışam. Təcrübəmdə yapışqan istifadəçiləri də olub. Əsas apteklərdə satılan müəyyən dərmanlar var ki, onlar az öncə qeyd etdiyim kimi, qadağan olunan

“Narkotikin “ağır”ı, “yüngül”ü olmur”

Psixoterapevt Ramin Allahverdiyev:

“Toksik maddələrin orqanizmdə yaratdığı mənfi dəyişimlər ən ağır narkotiklərə gətirib çıxarır”

“Toksikomaniyaya daha çox meyli olanlar yeniyetməlik yaş kateqoriyasına uyğun olan şəxslərdir”

“Toksiki maddələrə yönəlmənin əsas səbəblərindən biri əlçatanlığının olmasıdır”

dərmanlar olmadığına görə, əldə olunması daha rahatdır. Və şəxslər də ondan istifadəni daha ön planda tuturlar.

Amma bunu da qeyd edə bilərik ki, zəhmət, ağır narkotiklərə - opioidlərə, metamfetaminlərə, digər halusinogenlər və s. maddələrə başlanğıc əksər hallarda toksikomaniyanın tətikləyicisi kimi davam edir. Sözsüz ki, narkotiklərin ağırlığı, yüngüllü olmur. Sadəcə olaraq müəyyən bir kateqoriyalaşdırma üçün bu sözdən istifadə edirik. Yeni şəxs qısa müddət üçün müəyyən bir dərmandan istifadə edir, rahatlıq tapır, komfort zonasını təyin edir, istənilən bir çətinliyə, ekstremal şəraitə düşdüyü an beyin ortaya yeni bir model qoya bilmir. Çünki şəxs onun üzərində sinəmə və yanılma təcrübəsi aparmayıb, şəxsən həyata keçirə bildiyi çox asan və elementar bir yoldur ki, dərmanı atıb rahatlayıb. Və bir müddətdən sonra şiddətli şəkildə tətikləyici gələndə şəxs artıq əvvəl istifadə etdiyi dərmanı yox, daha ağır narkotik maddələrə keçidi həyata keçirir ki, bunlar da bir az öncə qeyd etdiyim opioidlər, stimulyatorlardır.

- Ramin müəllim, toksiki maddə asılılığı narkotik asılılığından əsasən nəyə görə fərqlənir? Yeri gəlmişkən, reabilitasiyada bir şəxslə qarşılaşmışdım, o, narkotiklərə yönəlməmişdi, toksikomaniyadan müalicə alırdı. Niyə bəzilərinə yalnız toksiki maddə asılılığı olur, narkotik maddəyə gedib çatmırlar?

- Burada bir məsələ var ki, biz əvvəllər maddə asılılığında “tolerantlıq” deyilən bir anlayışdan istifadə edirdik. Tolerantlıq nədir - bu narkomaniyada da var, alkoqolizmdə də var, qumar asılılığında da var. Məsələn, qumar asılılığında tolerantlığı belə deyə bilərik ki, şəxs əvvəllər 1 AZN-lə, 2 AZN-lə qumar oynayır, sonradan artıq tolerantlıq artdığına görə, şəxs miqdarı artırır. Bu, narkotikdə də belədir, məsələn, şəxs marixuana ilə başlayır, bir müddətdən sonra marixuana artıq ona bu həzzi vermədiyinə görə, daha fərqli maddələrə yönəlir. Amma biz insan orqanizminə individual yanaşmanı həyata keçirdiyimizə, fərdi fərqləri nəzərə almadığımıza görə, hər bir insanın yanaşma tərzini, dünyagörüşünü, intellekt səviyyəsini, analitik yanaşmasını, müqayisəli təhlili fərqli olduğu səbəbindən, siz qeyd etdiyiniz şəxslərlə biz də rastlaşırıq ki, onlar həmişə bir maddədə qalırlar. Yeni bu müəyyən bir qorxu amilindən qaynaqlana bilər, özünə görə “məsuliyyət” proqramı qura bilər ki, mən ancaq bu maddədən istifadə edəcəyəm.

Ona görə də indi biz yeni təsnifatlara baxanda, məsələn, “tolerantlıq” sözünü istifadə etmirik. Yeni bir şəxsin asılı olması üçün onun tolerant olmasına ehtiyac yoxdur. Əgər şəxs müəyyən bir toksiki maddədən istifadə edirsə, biz ona da, metamfetamin istifadə edən şəxsə də asılı deyirik. Bu gün zəhmət yaratdıqları fiziki, psixoloji, sosial dəyişim demək olar ki, eynidir. Yeni ikisini də ilk

vaxtlarda eyforiya üçün istifadə edirlər. Yeni problemdən qaçış. Amma narkotikin də bir yazılma qanunu var ki, ilk vaxtlar müəyyən bir “həzz” versə də, müəyyən bir problemdən qaçışı ortaya qoysa da, sonradan artıq şəxs onu problemdən qaçış üçün həyata keçirmir. Normal bir insanı yaşam üçün həyata keçirir ki, yuxusu qaydasına düşsün, ağrıları azalsın, iştah məsələsi bərpa olunsun, münasibətləri, aqressiyanı yoluna qoysun.

- Ramin müəllim, fiziki-bioloji baxımdan toksiki maddənin orqanizmə narkotikdən fərqli təsiri olur? Və davranışda hansı fərqlər olur? Toksikomanların davranışından fərqlənir?

- Biz konkret olaraq maddənin növünə görə dəyərləndirmə apara bilərik. Məsələn, metamfetamin istifadəsində şəxs həddindən artıq aktiv olsa da, müəyyən talsik maddələrdə bunu müşahidə etmirik. Amma realıq da onu göstərir ki, toksikomaniyaya daha çox meyli olan şəxslər yeniyetməlik yaş kateqoriyasına uyğun olan şəxslərdir. Yeniyetməlik yaş dövründə beyin hələ ki, tam inkişaf mərhələsinə çatmadığına görə, məntiqi düşünmür, rəşional qərar verə bilmir, elə düşünür ki, elə problemin həlli bir dərmandan keçir. Məsələn, halüsinogen maddələr kateqoriyasına aid olan bir maddədən istifadə edirlər, biz onu halüsinogenlərdə də, toksik maddələrdə də görürük. Apteklərdə satılan müəyyən dərmanlar da halüsinasiya verə bilər. Bu da şəxsin xoşuna gəlir. Ona görə, sualınıza qısa və konkret cavab olaraq belə deyə bilərik ki, şəxsin yaş kateqoriyasına, orqanizmin verdiyi cavaba, maddənin növünə görə, bu, dəyişən bir məsələdir. Biz konkret olaraq deyə bilmərik ki, toksik maddədən istifadə edən şəxs bu həzzi alır, amma narkotik maddədən istifadə

edir, digər fərqli bir həzz alır.

- Bu sualı verməyim səbəbsiz deyildi. Biz bilirik ki, narkomanlar daha çox aqressiv olurlar. Toksikomanlarda da belə aqressiya müşahidə olunurmu?

- İstənilən halda beyin özünə xas komfort zona təyin edir. Bu toksiki maddələrdə də, narkotik maddələrdə də belədir. Maddənin qəbul zamanı gəldisə, şəxs o davranışı həyata keçirmədiyi təqdirdə, toksikomaniyada da, digər narkotik maddələrdə də biz aqressiyanı müşahidə edirik. Və alkoqolda da, hətta məsələn nikotində də hiss edirik. Kofe asılılığında da biz bunu hiss edirik. Burada fərq onda deyil ki, şəxs hansı maddəni qəbul edib. Burada növdən çox, maddəni hansı məqsədlə istifadə etdiyidir.

- Bilirik ki, “patr” deyilən metamfetamin orqanizmi içəridən çürüdür. Toksikomanlarda da belə hal yaşanır?

- Burada bir məsələ var ki, məsələn, metamfetamin, heroin, digər inyeksiya yolla qəbul olunan maddələrdə maddənin orqanizmdə yaratdığı deformasiyalar sümük, dəri və özəl parçalanmalarına gətirib çıxarır. Toksik maddələrdə inyeksiya yolla qəbul olmadığına görə, biz o simptomları müşahidə edə bilmirik. Əsas toksik maddələrdən olan yapışqanı burun yoluyla qəbul edirlər, rəngi iyləyirlər, benzini iyləyirlər. Ona görə də, biz siz qeyd etdiyiniz orqanizmdə deformasiyaları toksik maddələrdə müşahidə etmirik. Amma problem ondadır ki, müşahidə etmirsə, bu o deməkdir ki, bu daha yaxşıdır, o pisdir? Xeyr. Toksik maddələrin orqanizmdə yaratdığı mənfi dəyişimlər zəhmət gətirib ən ağır narkotiklərə çıxarır. Ona görə də bizim üçün vacib olan insanlar arasında “zərərsiz” kimi qeyd etdikləri maddələrə qarşı da mübarizəni artırmalıyıq ki, ən sonra ən ağır maddələrə gəlinib çıxılmasın.

Söhbətləşdi:
Ülviyyə ŞÜKÜROVA

Doğum azalır, müavinət isə artmır

Qonşu ölkələrdə vəziyyət necədir?

Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun məlumatına görə, 2025-ci ilin yanvar-noyabr aylarında ölkədə yeni doğulan 87325 uşağa proaktiv qaydada birdəfəlik müavinət təyin olunub. Bu müavinətin məbləği 600 manat (355 dollar) təşkil edir.

Maraqlıdır, bu müavinət qonşu ölkələrdə hansı qaydada ödənilir?

Son illərdə qonşu ölkələrdə doğuma görə verilən birdəfəlik müavinətlər sosial dəstək siyasətində fərqlilikləri ortaya qoyur.

Türkiyə ilk uşaq üçün birdəfəlik yardım 2025-ci il üzrə 5000 lirə, təqribən 230 AZN-dir. İkinci və sonrakı uşaqlar üçün isə aylıq ödəniş sistemi tətbiq olunur.

Rusiya Federasiyasında federal səviyyədə birdəfəlik doğum müavinəti 2025-ci ildə 26942 rubl, təqribən 576 AZN (təqribi 339 dollar) təşkil edir. Bununla yanaşı, regional əlavələr və ana kapitalı kimi əlavə sosial dəstək paketləri də mövcuddur.

Gürcüstan da isə sosial cəhətdən həssas ailələr və çoxuşaqlı ailələr üçün birdəfəlik yardım təklif olunur. 2025-ci ilin məlumatına görə, üçüncü və sonrakı uşaqlar üçün yardım təqribən 1000 liri, təqribən 337 dollara qədər dəyişir.

Ermənistanda 2026-cı illər üçün hökumət planlaşdırır ki, birinci və ikinci uşağa görə birdəfəlik müavinət 500000 dram, təqribən 1250 dollar olsun. Üçüncü və dördüncü uşağa görə bu məbləğ 1000000 dram (2500 dollar), beşinci və daha çox uşağa görə isə 1500000 dram (3750 dollar) təşkil edir.

Ekspertlər qeyd edirlər ki, qonşu ölkələrdə birdəfəlik müavinətlərin məbləği həm ölkənin iqtisadi imkanları, həm də sosial siyasət prioritetləri ilə bağlıdır. Xüsusilə Ermənistanın verdiyi yüksək məbləğlər əhali artımı siyasətini dəstəkləyir. Bu, ölkə əhalisinin kəskin azalması ilə bağlıdır.

Azərbaycanda isə birdəfəlik ödənişin artırılması və proaktiv sistemə keçid, ailələr üçün dəstəyin əlçatanlığını artırır. Ancaq bəzi qonşu ölkələrlə müqayisədə məbləğ hələ ki, nisbətən aşağıdır.

Onu da qeyd etmək ki, 2020-2025-ci illər üzrə Azərbaycanda doğum göstəriciləri demoqrafik vəziyyətin ciddi şəkildə dəyişdiyini göstərir. Rəsmi qurumların və açıq mənbələrin məlumatları son illərdə doğulan körpələrin sayında davamlı azalma olduğunu ortaya qoyur.

2020-ci ildə ölkədə 126 571 körpə doğulmuşdusa, sonrakı illərdə rəqəmlər aşağı düşüb. 2021-ci ildə doğulanların sayı 112 284, 2022-ci ildə isə 122 846 nəfər təşkil edib.

Daha kəskin azalma son iki ildə qeydə alınıb. 2023-cü ildə ölkədə 112 620, 2024-cü ildə isə cəmi 102 310 körpə doğulub.

Beləliklə, 2020-2024 dövründə illik doğumların sayı 24 min nəfərdən çox azalıb.

Doğumun ümumi əhali sayına nisbəti də aşağı düşüb: 2020-ci ildə hər 1000 nəfərə 12.7 doğum düşürdüsə, 2024-cü ildə bu göstərici 10.0 olub.

Mütəxəssislər son illərdə doğum sayının azalmasını sosial-iqtisadi amillərlə və ümumi demoqrafik tendensiyalarla əlaqələndirirlər.

Rasim

İş saatına görə maaş məsələsi təxirə salındı...

Azərbaycanda saatlıq əmək haqqı sistemi-nə keçidin təxirə salındığı bildirilir. Belə ki, regional məsələlər komitəsinin son iclasında Əmək Məcəlləsinə təklif olunan bir sıra mühüm dəyişikliklər edilib. Uşağın doğulması ilə əlaqədar atalara 14 günlük ödənişli məzuniyyətin verilməsi, distant işin hüquqi rəsmiləşdirilməsi və tələbələrin istehsalat təcrübəsi dövründə əmək müqaviləsi ilə təmin olunması kimi yeniliklər qanun layihəsində yer alıb. Bununla yanaşı, bir müddətdir gündəmdə olan saatlıq minimum əməkhaqqına keçid məsələsi isə ləyihəyə daxil edilməyib.

Qeyd etmək ki, bir müddət əvvəl rəsmi qurumlar saatlıq minimum əmək haqqı ilə bağlı təkliflər hazırladığını bildirsələr də, hazırda Əmək Məcəlləsinə edilən dəyişiklikdə bu məsələ nəzərdə tutulmayıb və saatlıq minimum əməkhaqqı barədə planlar təxirə salınıb.

Uzun müddətdir ictimai müzakirələrin mərkəzində olan bu mövzu ilə bağlı bir sıra ekspertlər bildirirdilər ki, əmək bazarına təsiri baxımından, saatlıq minimum əmək haqqı rejiminə keçid bəzi sahələrdə əmək şəffaflığının artmasına və işçilərin hüquqlarının daha yaxşı qorunmasına səbəb ola bilər. Qeyd olunur ki, bu sistem əməkdaşların faktiki işlədiyi saatlara əsasən ödəniş almalarını təmin edərək qeyri-rəsmi məşğulluğun qarşısını almağa da kömək edə bilər.

İqtisadçı Xəlid Kərimli Azpolitika.info-ya açıqlamasında bildirib ki, Azərbaycanda saatlıq əməkhaqqı sistemində keçid ümumilikdə faydalı ola bilər.

Onun sözlərinə görə, hazırkı əmək haqqı modeli sovet dövründən qalma sistemdir və müasir əmək bazarının tələblərinə cavab vermir: "Hazırda elə çoxlu işlər var ki, frilanserlər və ya qeyri-sabit qrafiklə çalışan insanlar əvvəlki 8-10 saatlıq iş sistemi ilə uyğunlaşa bilmir. Sovet dövründə insanlar yalnız dövlət sektorunda, maddi işlərdə çalışırdı və başqa iş formaları demək olar ki, yox idi. Amma indi vəziyyət tam fərqlidir. Bu gün dünyada, xüsusilə inkişaf etmiş ölkələrdə saatlıq əmək haqqı geniş tətbiq olunur. Biz də həmin yaxşı praktikanı ölkəyə gətirmək istəyirdik".

İqtisadçının sözlərinə görə, nəzərdə tutulan model üzrə minimum əmək haqqı olan 400 manat ay ərzindəki ümumi iş saatlarına bölünəcəkdi: "Lakin burada bir problem var. Bizdə

Saatda nə qədər qazanırıq, nə dəyişəcəkdi?

minimal əməkhaqqı real bazar qiymətlərindən xeyli aşağıdır. Orta aylıq əməkhaqqı təxminən 1100 manatdır, minimum əməkhaqqı isə 400 manat. Bununla belə, minimal maaş alan insanlar da mövcuddur. Dövlət üçün də maraqlı idi ki, minimal hədd dəqiq müəyyən olunsun və müqavilələr bağlanarkən vergi düz-gün hesablasın".

Hesablamaya gəlcə, ekspert gözlənilən sistemi belə izah edir: "Təxmini hesablasq, ayda 22 iş günü var. 22-ni 8 saata vuranda 176 saat edir. 400 manatı 176 saata bölsək, saatlıq əmək haqqı təxminən 2 manat 27 qəpik olur. Yeni, burada maaş artımından söhbət getmir, sadəcə yeni qaydada hesablamının müəyyən edilməsindən gedir".

X. Kərimli sonda qeyd edib ki, gələcəkdə bu rejimə keçidin baş verməsi gözləniləndir.

Məlumat üçün qeyd etmək ki, hazırda Azərbaycanda ixtisasız əməyə və xidmət sahələrinə görə işçilərə minimum əmək haqqı əsasında ödəniş edilir. Hazırda ölkədə minimum əmək haqqının məbləği 400 manatdır. Bu rəqəm 1 yanvar 2025-ci ildə müəyyən edilib və təxminən 700 min nəfəri əhatə edir. Bunun da 400 mini dövlət, 300 mini isə özəl sektorda çalışır.

Qeyd etmək ki, dünyada saatlıq minimum əmək haqqı ölkədən-ölkəyə dəyişir və bu fərqliliklər iqtisadi inkişaf səviyyəsi, həyat dəyəri və əmək bazarının xüsusiyyətləri ilə əlaqədardır. Məsələn, Avropa ölkələrinin əksəriyyətində uzun illərdir ki, artıq saatlıq minimum əmək haqqı sistemi tətbiq olunur. Hazırda Avropada orta hesabla saatlıq minimum əmək haqqı təxminən 11 avro təşkil edir. Bununla belə, bir çox ölkələrdə bu göstərici 11 avronu üstələyir və hər il yenilənərək artırılır.

Məsələn, qardaş ölkə Türki-

yədə 2025-ci il üçün aylıq minimum əmək haqqı 22104 türk lirası təşkil edir. Həftəlik 45 saatlıq iş rejimi nəzərə alındıqda, bu, saatlıq təxminən 122 türk lirası və ya təxminən 10 manat 44 qəpik edir. Qonşu Gürcüstanda isə dövlət səviyyəsində minimum əmək haqqı 5.15 dollar olsa da, əksər işçilərə saatlıq 7.25 dollar məvacib ödənilir ki, bu da təxminən 12 manat 33 qəpik edir.

Rusiyada aylıq minimum əmək haqqı 22440 rubl təşkil edir. Həftəlik 40 saatlıq iş rejimi nəzərə alındıqda, bu, saatlıq təxminən 129.65 rubl, cari məzənnə ilə təxminən 2 manat 38 qəpik edir.

Ermənistana gəlcə, burada aylıq minimum əmək haqqı məbləği 75000 erməni dramıdır. Bu, saatbaşı 500 erməni dramına (təxminən 2 manat 25 qəpik) bərabərdir.

Maraq üçün digər ölkələrdə saatbaşı ödənilən minimal əmək haqqı məbləğini təqdim edirik:

- Avstraliya - 15,23 dollar (25.90 AZN);
- Yeni Zelandiya - 13,90 dollar (23.64 AZN);
- Almaniya - 12 avro (21.60 AZN);
- Fransa - 11.65 avro (20.97 AZN);
- Niderland - 10.44 avro (18.79 AZN);
- Belçika - 10.38 avro (18.68 AZN);
- İrlandiya - 9.62 avro (17.31 AZN);
- ABŞ (Kaliforniya) - 20 dollar (34 AZN);
- ABŞ (Vaşinqton) - 17.50 dollar (29.75 AZN);
- İsrail - 9.46 dollar (16.08 AZN);
- Yaponiya (Tokyo) - 7.50 dollar (12.75 AZN);
- İsveçrə (Cenevra) - 23 İsveç kronu (44.16 AZN).

E. Bəyməmmədli

Sovet dönəmində tikilən obyektlərə niyə çıxarış verilmir?

Əkrəm Həsənov: “Bunların statuslarını dövlət məmurları qəsdən qanunvericilikdə tənzimləmirlər”

Prezident İlham Əliyevin 14 iyun 2023-cü il tarixli “Qeyri-yaşayış təyinatlı bəzi tikinti obyektlərinin istismarına icazə verilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Fərmanının icrasına başlanıldığı dövrdən indiyədək 5 557 daşınmaz əmlakın istismarına icazə verilib. Rəsmi məlumata əsasən, onlardan 4 196 obyektlər üzrə mülkiyyət hüquqları dövlət reyestrində rəsmiləşdirilərək hüquq sahiblərinə iqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti (ƏMDX) tərəfindən çıxarış təqdim olunub.

İstismarına icazə verilən obyektlərə çıxarışların təqdim olunması davam etdirilir. Bəs sovet dönəmində inşa edilmiş və icazə sənədləri sovet dövründə verilmiş, amma çıxarışı olmayan qeyri-yaşayış obyektləri ilə bağlı vəziyyət nə yerdədir? Onlara da mülk hüququnu təsdiqləyən çıxarış sənədi asanlıqla verilmir? Bu barədə hüquqşünas Əkrəm Həsənovun rəyini öyrəndik.

- Əkrəm bəy, Azərbaycan Prezidentinin 14 iyun 2023-cü il tarixli “Qeyri-yaşayış təyinatlı bəzi tikinti obyektlərinin istismarına icazə verilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Fərmanı ilə istismarına icazə verilən obyektlərə çıxarışların təqdim olunması davam etdirilir. İlk öncə bir məsələyə aydınlıq gətirmək istəyirdik. “İstismarına icazə verilən obyektlər” dedikdə hansı obyektlər nəzərdə tutulur? Ümumiyyətlə, istismara icazə verilmə kriteriyaları nələrdir?

- “İstismarına icazə verilmə” o deməkdir ki, dövlət komissiyası tərəfindən qəbul olunmuşdur.

- Əgər bu obyekt sovet dönəmində tikilibsə, yaxud hansısa qeyri-yaşayış obyektinin tikintisinə sovet dövründə icazə alınıbsa, oraya çıxarış verilməsi necə həll oluna bilər?

- Əgər Əmlak Xidmətinin reyestrində həmin tikili qeydiyyatla alınmayıbsa, onda qanunsuz tikilidir. SSRİ vaxtında belə məsələlərə çox da diqqət yetirilmirdi. Çünki daşınmaz əmlaka mülkiyyət hüququ yox idi. Bütün mülkiyyət dövlətə məxsus idi. İndi də belə tikililər çoxdur. Amma qeyri-yaşayış obyektinin tikintisi haqda icazə sənədi varsa, onda o binanın ümumi mülkiyyətidir.

Amma belə deyim ki, siz bu məsələdə heç kəsədən birmənalı cavab almayacaqsınız. Bizdə ümumiyyətlə daşınmaz əmlaklarla, xüsusən də SSRİ-dən qalmış əmlaklarla bağlı

“Bizdə daşınmaz əmlaklarla, xüsusən də SSRİ-dən qalmış əmlaklarla bağlı belə problemlər çoxdur”

belə problemlər çoxdur. Bunların statuslarını dövlət məmurları bilərəkdən, qəsdən qanunvericilikdə tənzimləmirlər. Bunu bilərəkdən edirlər ki, pul alsınlar.

- Bu, kooperativ binaların nəzdindəki obyektlərə də aiddir?

- Kooperativ binalarda binanın ümumi yığıncağı formal olaraq Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestr Xidmətinə müraciət etməlidir ki, bura bizimdir, çıxarış ver. Onlar da deyəcəklər ki, sizin nə sənədiniz var? Tikilinin icazəsi verildikdə onlar da deyəcəklər ki, sizin icazəniz 1889-cu ilə aiddir, o vaxt SSRİ dövrü idi və s. Bizim indiki qanunvericilikdə belə sənədlə çıxarışın alınması nəzərdə tutulmayıb. Bu adla da çıxarış verilməyəcək. Gözləyəcəklər ki, gedib onlara pul verəsiniz. Onlar istifadə edəcəklər ki, qanunvericilikdə bu cür məsələlərin həlli yolu yoxdur, amma yaxşı olardı ki, bu məsələlər qanunla tənzimlənsin.

Mən bu barədə bir neçə təkliflər vermişəm. Amnistiya kimi bir şey olmalıdır ki, kimin hazırda nə tikintisi varsa, ona çıxarış verilməlidir. Amma, dediyim kimi, bunu bilə-bilə saxlayırlar. Nə qədər vətəndaşın evləri var ki, SSRİ-dən qalmadı, çıxarışsızdır, insanlar orada 50-60-cı illərdən yaşayırlar, qaz, su, işıq hamısı

var, amma Daşınmaz Əmlakın Dövlət reyestrində belə bina yoxdur, çıxarış ala bilmirlər. Yeni belə hallar çoxdur. Bunun da hamısını bilə-bilə edirlər.

- Amma Prezidentin fərmanında 2023-cü il 14 iyun qədər mövcud olan tikintilərdən söhbət gedir...

- O fərmanda icazəsi olan qeyri-yaşayış obyektlərindən söhbət getmir axı. Həm də onlar deyəcək ki, bu fərman indikilərə aiddir.

“İstismara icazə verilməsi” məsələsinə gəlincə isə dövlət komissiyası tərəfindən qəbul olunub, ya yox?! Məsələ budur. Hələ qorxun deməsinlər ki, bu binanın istismar müddəti bitib. Əslində, indi yanışma belədir ki, SSRİ vaxtında tikilən binaların istismar müddəti bitib. Yeni kimin evini vurub dağıtmaq istəyirlərsə? Bir sıra insanların binasını dağıdırlar ki, burada biz təzə bina tikəcəyik, bina yararlıdır. Yararsızlığın da kriteriyaları yoxdur. Hər bir halda Daşınmaz Əmlakın dövlət reyestrinə müraciət etməlisiniz, onlar sizə imtina verəcək, məhkəməyə verəcəksiniz. Məhkəmə də deyəcək, qanunvericilikdə belə şey yoxdur, yəni Daşınmaz Əmlakın dövlət reyestri çıxarış verməməkdə haqlıdır.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Sabiq bələdiyyə sədri və bacısı yenidən məhkəmə qarşısında

Paytaxtın Binəqədi rayon bələdiyyəsinin keçmiş sədri Aytac Əliyeva və bacısı İlknur Əliyevanın (Turkut) barəsindəki qərardan verilən kassasiya şikayəti üzrə məhkəmə iclası başlayıb.

Hurriyyet.az xəbər verir ki, Ali Məhkəmənin hakimi Hafiz Nəsimovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə təqsirləndirilən şəxslərin anket məlumatları dəqiqləşdirilib.

Növbəti prosesdə qərarın elan edilməsi gözlənilir.

Qeyd: Binəqədi rayon bələdiyyəsinin keçmiş sədri Aytac Əliyeva bacısı İlknur Əliyeva (Turkut) ilə birgə qızıl alveri etmək məqsədilə vətəndaşlara qarşı 1 milyon manata yaxın dələduzluqda təqsirləndirilib.

Onlar barəsində Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (Dələduzluq, külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə) maddəsi ilə cinayət işi başlanılaraq barələrində həbs qətimkan tədbiri seçilmişdi.

İttiham olunan İlknur Əliyeva bir müddət əvvəl ev dustaqlığına buraxılmışdı.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə Aytac Əliyeva 7 il müddətinə, İlknur Turkut isə 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. İlknur Turkut məhkəmə zalında həbs olunub. Hökmdə qeyd olunub ki, Aytac Əliyeva 3 il dövlət işində çalışa bilməz. Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin qərarına əsasən, təqsirləndirilən şəxslərin apellyasiya şikayətləri təmin edilməyib, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 05 dekabr 2023-cü il tarixli hökmü zərərçəkmiş şəxsin mülki iddiasına aid hissədə dəyişdirilib. Zərərçəkmiş şəxsə vurulmuş 189 500 manat ziyan, 494 manat dövlət rüsumu və 5 000 manat mənəvi ziyanın - ümumilikdə 194 994 manat müstəqil qaydada təqsirləndirilən şəxslərdən zərərçəkmişin xeyrinə tutulması barədə qərar qəbul edilib. Hökm qalan hissələrdə apellyasiya şikayətlərinə və əlavələrə münasibətdə dəyişdirilmədən saxlanılıb.

Xatırlatma: Bir müddət əvvəl Binəqədi Rayon Məhkəməsinin hökmü ilə İlknur Turkuta hökm oxunub. Hazırda həbsdə olan İlknur Turkutun cəzası birleştirilib və o, qəti olaraq 6 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

İttihama görə, İlknur Turkut zərərçəkmiş Şirin Abbasova oğlunu həbsdən çıxara biləcəyi barədə yalan vəd verib, məhkəmə istintaqı davam edən işi həll etmək üçün zərərçəkmişdən 15 min manat pul alıb.

Apellyasiya Məhkəməsi Məmməd İbrahimlə bağlı qərar verdi

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) keçirdiyi əməliyyatla saxlanılan Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının (AXCP) sədrinin müşaviri Məmməd İbrahim barəsində seçilmiş həbs qətimkan tədbiri barədə qərardan verilən apellyasiya şikayəti üzrə məhkəmə prosesi keçirilib.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Məmməd İbrahim barəsində seçilmiş həbs qətimkan tədbirindən verilən apellyasiya şikayətinə baxıb.

Məhkəmə şikayəti təmin etməyib.

Xatırladaq ki, Məmməd İbrahim barəsində Səbail rayon Məhkəməsinin qərarı ilə 2 ay 15 gün müddətə həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Qeyd edək ki, DTX tərəfindən saxlanılan AXCP sədri Əli Kərimli və partiyanın Rəyasət Heyətinin üzvü Məmməd İbrahim barəsində Cinayət Məcəlləsinin 278.1 (hakimiyyəti zorla ələ keçirməyə, dövlətin konstitusiyaya quruluşunu zorla dəyişdirməyə yönələn hərəkətlər) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

Hər iki şəxs Ramiz Mehdiyev barəsində DTX-də başlanılmış cinayət işi çərçivəsində saxlanılıb.

Allahverdi Eminov

1.

Sual həmişə məni düşündürmüş, müxtəlif cavablar axtarmışam. Dünyaya doğulan, ana qacığında uyuyan, ata çörəyi ilə böyüyən insan necə olur başqa-laşır, efemerləşir. Bəlkə buna səbəb aldığı tərbiyədir? Quldarlıq cəmiyyətinə qədəm qoyan İnsan bəşəri dəyərlərin müəllifi deyilmi? Ən böyük kəşflərin yarıdıcısı sa-yılmırmı? Sualların sayını da artırmaq mümkündür.

Mən Böyük Vətən Müharibəsi illərində doğulmuşam - demiryolçu ailəsində, xatırladığım illərsə ötən əsrin 50-ci illərin payına düşür. SSRİ-nin rəhbəri isə İ.V.Stalin idi, bizə onu "dahi rəhbər" kim sevdirmişdilər. Bu ada qismən layıqdı, ölkədə qanun - qayda, nizam - intizam, böyük - kiçik hörməti vardı. Rüşvətxorluq sindromu yox idi. Ən az ma-aş alan işçi 3-5 nəfərlik ailəsini dolandırma bilirdi. Qo-humbazlıq, yerlibazlıq, arvadbazlıqdan söhbət gedə bilməzdi. Əlbəttə, bu mühitin ağır, dözülməz, əzabverici həqiqətləri yox deyildi. Repressiyaya məruz qalan xalq-da qorxu - fobiya hissləri yaşamaq-da idi. Heç bir insan azadlığını itirmək is-təmirdi...

İ.V.Stalinin vəfatından sonra hakimiyyətə gələn Nikita Sergeyevič Xruşşov SSRİ-ni alt-üst etdi, özünü doğrultmayan qərarlar verdi, "köhnə" kadrları yerindən oynatdı, stalinçi kommunistləri sıradan çıxartdı. İ.V.Stalin aradan götürməkdə onunla əməkdaşlıq etmiş Beriyani qətlə yetirdi, Malenkovu, Bulqanini, Jukovu gözəndən saldı və Kreml-dən uzaqlaşdırdı. Yalnız həmişə "sudan quru çıxan" Stalinin "quyruq tulası" olan A.İ.Mikoyana dəyib - dolaşmadı. O isə erməniperəst - şovi-nist "çoxözlü" bir iyrənc əyriburun zata siyasi imkanlar verdi, hətta SSRİ Ali So-vetin sədri vəzifəsinə qədər yüksəldi. N.S.Xruşşova arxalanan A.İ.Mikoyan Azərbaycan-ə el uzatdı, rəqibi, başına qapaz ilişdirən M.C.Bağirovu vəzifədən götürdü, süni məhkəmə oyunu yaratdı, xalq düşməni kimi güllələtdirdi, o Azərbaycan KPMK-nin birinci katibi İ.D.Mustafayevin maymaqlığından istifadə etdi. Halbuki, elə M.C.Bağirovun kadri sayılan İ.D.Mustafayev bu "oyunun" yaranmasına imkan verməməliydi!..

Maraqlı faktıdır ki, N.S.Xruşşovun əleyhinə çıxan ilk adam məhz A.İ.Mi-koyan oldu!

2.

N.S.Xruşşovu əvəz edən Leonid İliç Brejnev yaxşı siyasi start götürsə də sonralar "boşaldı", şöhrətpərəst dövlət xadimi-nə çevrildi, ölkədə xaos yarandı, adı-na bədii - publisist əsərlər yazıldı, sinəsinə orden və me-

Pedaqoq sözünü

İnsan xaraktercə dəyişir: günahkar mühitmi, təhsilmi?!

dallar taxıldı, Sovet İttifaqı Qəhrəmanı fəxri titulla mükafatlandırıldı (bu ada İ.V.Stalin bir dəfə layiq görülmüşdü). Respublikalarda o cümlədən Azərbaycanda hərcmərclik yarandı, rüş-vətxorluq ayaq açdı, idarələrə, müəssisələrə, təhsil ocaqlarına qədər inkişaf yolu keçdi! Rayonlara göndərilən "birinci katiblər" özlərini "kiçik padşahlar" kimi apar-dılar, heç bir qrum rəhbərlərinə səlahiyyət verilmədi adı bir işçini işə götürsün. Məktəb direktorlarını birinci katiblər vəzifəyə qoyur, işdən çıxarırdılar. Bir faktı xatırlatmaq istərdim. Neftçalaya birinci katib vəzifəsinə göndərilən İ.Qurbanov Qırımı-zıkəndi əhatə edən "Bolşevik" kolxozuna gəlib məktəb direktoru A.A.ğayevi ça-ğırtırdı. Son dərəcə nüfuzlu direktor tarlada şagirdlər arasında olur və katibin qə-bulu-na gecikir. Əsəbləşən İ.Qurbanov A.Ağayevi təhqir edir, elə həmin gün xalq maarif şöbəsinin müdürünə şifahi göstəriş verir direktoru vəzifədən azad etsin. Əmr yerinə yetirilir. İ.Qurbanovu bu sətirlərin müəllifi yaxşı tanıyırdı: savadsız, dərəkə-narından özündən savayı baş açmayan adamdı. O, təhsildən bixəbər olduğundan maarif qədr-qiy-mətini əsəblərinə qurban verdi!

"Kiçik padşahlar" məhz təhsilə ciddi müdaxilə edir, pedaqoji mühiti, müəllimləri nüfuzdan salırdılar. Tərbiyə işi - yeni nəslin yetişməsi məktəbdən başlayır, əgər rayonun birinci katibləri məktəb rəhbərlərini iradələri ilə təyin edərlərsə, pe-daqoji kollektivlərin xəbəri olmadan vəzifəyə

gətirilirsə, hansı mənavi - sosial mü-hitdən danışmaq olar? Təəssüf ki, belə bir vəziyyət bu gün də davam edir: test im-tahanı ilə də məktəb rəhbəri təyin olunur? Bəs hanı kollektivin iradəsi, seçimi?

3.

Bu gün XXI əsrin dördüdə birində mənavi və sosial ab - hava - mühit heç də yaxşılaşma doğru getmir - bu fikir əsəbilikdən irəli gəlmiş, arxada qalmış on illərdən aldığım təəssüratın məntiqi nəticəsidir. Mühit sabit zaman atributudur, insanlar do-ğulur, yaşayır və müxtəlif qrumlarda çalışırlar, ailələrinə sadiq qalırlar, övladla-rının tərbiyəsi - təhsili ilə maraqlanırlar. Valideyn kimi məktəblə əlaqə saxlayırlar, müəllimlərlə, sinif rəhbərlərlə, məktəb rəsmiləri ilə görüşüb söhbət edirlər. Təbii ki, övladları əsas mövzusunə çevrilir. Bu gəlişi hiss edən övlad məsuliyyətini başa dü-şür, "səhvlərini" təkrar etməməyə çalışır. Bu qarşı-lıqlı əlaqənin şahidi kimi həmişə qürurlanmışam. Valideynlər məsələni təmkinlə izləyir, dərş deyidi şagirdlərin ça-lışqanlığını, xüsusilə davranışını gizlətmirlər. məktəb polisi tanıyırdı, hətta polis - valideynlər mülki formada uşaqlarının dərslərində oturur, müşahidə aparır və ra-zılıqla pedaqoji kollektivi tərk edirdilər. Bəs bu gün vəziyyət necədir? Pedaqoji kollektivə direktor təyin olunan şəxsin vəziyyətini, savadını, təcrübəsini tanıyırlar, çün

"test"-dən əla qiymətlə bu hüqu-qu qazanmışdır! Saatlarla kabinetində oturub pürrengi çay içir, məktəbin təsərrüfat işləri ilə maraqlanır, "yağlı" vəzifəli valideynlərin axtarışı ilə məşğul olur. Halbuki, pedaqoji kollektivin içərisindən seçilən direktor doğma müəllimlərlə fikir mübadiləsi aparar, dərsləri dinləyər, cavan müəllimlərə pedaqoji yardım edir. Bəs cavan - gənc müəllimlər haradan peyda oludular? Onlar vaxtilə məktəbdə işləmişlrimi, dərş demişlrimi, valideynlərlə iş apar-mışlarmı? Suallara yalnız mənfəi cavab vermək olar. Onları məktəbə "yola salan" isə test - imtahanları olmamışmı? Bu gün test - im-tahanla müəllimlik hüququnu yenidən qazananlar (!) ali təhsil almalarının peşimançılığını çək-məyə bilmirlər. Be-lələrlə söhbətlərimiz ancaq təəssüf doğurur: - Dörd-beş tədris ilində say-sız zaçot və imtahan verməyin, sən demə, heç bir faydası yox imiş! Sonu testə möhtac imiş! - Gileylənməkdə haqlıdırlar. Alim pedaqoqların, metodistlərin 4-5 ildə çəkdikləri zəhmətin nəticəsi bu imiş?!

Mən, ümumiyyətlə, testin əleyhinə həmişə çıxmışam, test yaddaşa, müəllimə əsaslanır, əməli təcrübəyə yox. Başqa sənət - peşə sahəsində özünü doğrulda bilər, lakin pedaqoji sahədə əzəli xərcəldir, aldığı ali təhsilin inkarıdır, etimadsızlığıdır. Yeni müəllim kadri seçirsən-sə, onu (müəllimi) sinfə burax, dərş desin, şagirdlərlə necə işlə-

məsini müşahidə elə və son sö-zü təcrübəli müəllimlər desin. Sınıfda güclü savadlılıq, məlu-matlılıq əsas deyil, uşaqlarla iş-ləmək səriştəsi vacibdir, onların psi-xologiyasını mənimsəmək əhvalı aparıcıdır. Ali məktəbi "ə-la", yaxud "yaxşı" qiy-mətlərlə bitirib məktəbə gələn məzunlar heç də təcrübəli müəllim səvi-yəsinə yi-yələne bilmirlər, nəinki orta qiymətlə bitirənlər! Mən bu qənaətimi öz müşahi-dəmdə gəlmişəm!

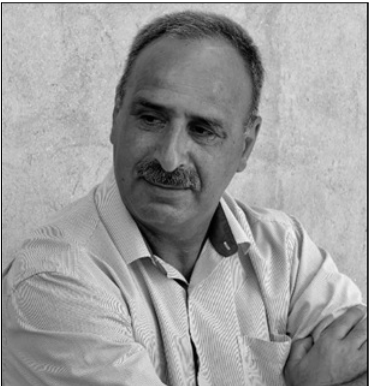
Sosial mühitdə - cəmiyyətdə daima emosionallıqla intellektuallıq "yola "getməmişdir", birinci insanın təbiətindən təzahür edir: coşğunluq, çılğınlıq, ehtiras-lılıq aparıcı olur, insanı çaşdırır, düz yolundan azdırır. İkinci insanı yalnız düşün-məyə, əqli mühakiməyə, fikri fəallığa aparır, deməli, hər ikisi ayrılıqda faydasızdır, yalnız onlar birləşəndə səmərə verir. Ona görə də uşaqlarda intellektuallıqla emo-sionallığı paralel, harmonik aşılamaq lazımdır. Son on illərin təhsil sisteminin strukturu güclü intellektuallığa tuşlanmışdır, şagirdlərə riyazi elmlər (fənlər) daha çox öyrədilir, humanitar fənlər sıxışdırılır. Az qala ibtidai dərslərdən bədii mətnlər çıxarılırsın, M.Sabir, A.Səhəhət, A.Şaiq, R.Əfəndiyev poeziyası unu-dulsun. Düzgün pedaqoji siyasət deyil, uşaqların beynini riyazi biliklərlə doldur-maq cəmiyyətin gələcəyi üçün qorxuludur. Emosiyadan uzaq dövlət başçısının bir əmriylə Dünya savası başlaya bilər, insan qırğını yaranar. Tarixdə belə rəhbərlər az olmamışlar, məmləkətini fəlakət qarşısına sürükləmişlər! Məsələn, alman lideri A.Hitler təbiətə son dərəcə çılğın adamdı, intellektuallıqdan kasıbdı, nəticədə İkinci Dünya müharibəsini alovlandırdı və bəşəriyyəti qırğına verdi. Belə tiplər, hərçənd, sonralar peşimançılıq hissi çəkirlər, artıq gec deyilmi?

Mən ifrat savada, biliyə üstünlük vermərəm, amma dünya-görüşünü qəbul edirəm. Dünyaya baxış insanı sənətindən, peşəsindən, vəzifəsindən asılı olmadan son dərəcə faydalıdır, istiqamətvericidir. Hətta uzun illər belə bir sualla qarşı-laşmışıq: - Hamı savadlandı, bəs istehsalatda kim işləməlidir? Məntiqsiz sualdır, ona görə ki, bütün uşaqlar - gələcəyin şagirdləri məgər eyni səviyyəli olurlar? On-lar arasında fiziki gücə maliklər, oxumağa həvəssizlər, dərşdən yayınanlar, ticarətə meyl edənlər və sair tiplilər məgər azmıdır? Onlar mütləq ali təhsil almalıdır? Am-ma onların dünyagörüşləri çalışdıqları sahədə uğur qazanmağa imkan verəcəkdir.

(Ardı var)

Göy qurşağının rəngləri

Bu fikir artıq ədəbiyyatda çoxdan kök salıbdır... Hər bir sənətkarın, şairin poeziyada yerini müəyyənləşdirən onun sənətkarlıq meyarıdır. Sözün həqiqi mənasında, şeirləri ilə ürəklərə yol tapanlar, hətta bir misrası ilə belə yaddaşlara həkk olanlar poeziyada iz qoyanlardır. Səmimi poeziya özünü oxucusuna sevdirdir, səmimi şairlər xalqın yaddaşında qalır. Bu fikirlərin mahiyyətini ədəbiyyat və poeziya müstəvisindən asanlıqla digər müstəviyə - alim, elmi-tədqiqat, böyük elmi araşdırmalar müstəvisinə keçirmək olar. Bütün ömrünü elmi laboratoriyaların divarları arasında ciddi elmi araşdırmalara həsr etmiş alimlər də sözün həqiqi mənasında yaradıcı insanlardır.

Əli ZALOV
Kimya elmləri doktoru,
professor

(Əvvəli ötən sayımızda)

Professor Eldar Məmməd-bəylinin təhsil illəri Gədəbəyin Arsu (1948), Miskinli kəndlərindən (1954-1957) başlayıb, N.Nərimanov adına Azərbaycan Tibb İnstitutuna (1960-1965), daha sonra isə Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının Neft-Kimya Prosesləri İnstitutunda (NKPI) əyani aspiranturaya (1967) daxil olmuşdur. Onun elmi-tədqiqat işləri o zaman üçün vacib hesab edilən Moskvada SSRİ EA-nın Kimyəvi-fizika İnstitutunda (KFI) yerinə yetirilmişdir. O, müxtəlif illər də NKPI-də və Xlor-üzvi Birləşmələr İnstitutunda kiçik elmi işçi vəzifəsində çalışmışdır.

Onu tanıyanlar əminliklə danışirlər: Allah onu bizim üzvi kimya elmimiz üçün bir ərməğan göndərüb. Sevgisi bol, idrakı dərin və ədalət mübarizi idi. Bütün elmi fəaliyyəti müddətində insan-

ların onda gördüyü mənəvi böyüklüyü, təvəzökarlığı, dostu sədaqəti, mərdliyi, kişi xarakterinin miqyası bəlkə də heç bir ölçüyə, nizamla gəlməz. gDəqiq və dediyi sözün ağası, gözü- könlü tox müdrik insandır.

Professor Eldar Məmməd-bəyli zəngin mənəviyyat sahibi kimi, Azərbaycan ziyalıları arasında tanınması vacib olan şəxsiyyətlərdən biridir. O, bir ömrü ləyaqətlə yaşayırg Xalqı sevsə və xalqın da sevdidi şəxsiyyət kimi yaşayır! Onun müəllifi olduğu kitabları sahəsi üzrə tədqiqatçıların vacib hesab etdikləri əsərləridir və onlardan istifadə edirlər.

Eldar müəllim öz varlığı, qeyri-adi istedadı, zəkası, dünyagörüşü, yüksək intellekti, ünsiyyət-cilliyi, xeyirxahlığı, cəsəreti, mərdliyi, səxavəti, himayədarlığı və saymadığım neçə yüksək mənəvi keyfiyyətləri və xarakteri ilə hamıdan seçilir, elə bu keyfiyyətləri ilə də mənsub olduğu kollektivə hörmət, nüfuz və şöhrət gətirərək. Elə dağlar var ki, məmləkətin hansı tərəfində dayansa, ordan zirvəsi bütün özəməti ilə görünəcək. 97 yaşı düzəlmiş NKFI tarixində professor Eldar Məmməd-bəyli zirvəsi uzaqdan bütün qüdrətilə aydın görünür.

Eldar Məmməd-bəyli SSRİ EA Element-üzvi Birləşmələr İnstitutunda (EÜBİ) namizədlik (1978), Bakı Dövlət Universitetinin nəzdindəki Dissertasiya Şurasında "C4-C5 -Qoşulmuş dienlərin aktivləşdirilmiş dienofillərlə asimmetrik Dils-Alder reaksiyası" mövzusunda "Üzvi kimya" ixtisası üzrə doktorluq dissertasiyasını müdafiə etmişdir (2005). Eldar

müəllim böyük elmi işçi (1983), aparıcı elmi işçi (2002), baş elmi işçi (2007) vəzifəsində çalışmış, "Optiki aktiv maddələrin sintezi və tədqiqi" qrupuna rəhbər (2008), və "Antimikrob təsirli reagentlər və biozədələnmələrin tədqiqi" laboratoriyasına müdir (2012) təyin edilmişdir.

Professor E.Məmməd-bəyli Respublikamızda asimmetrik sintez problemləri sahəsində sistemli şəkildə çalışan ilk azərbaycanlı alimdir. Hələ gənclik illərindən (1976) NKPI-nin Sumqayıt filialının (indiki Polimer Materialları İnstitutunun) direktoru, professor, Azərbaycan SSR EA-nın müxbir üzvi Mustafa Məhəmməd oğlu Hüseynovun rəhbərliyi ilə asimmetrik dien sintezinin prinsipcə yeni variantını təklif etmiş və xiral katalizatorun iştirakı ilə bu reaksiyanın aparılmasını həyata keçirmişdir...

Professor E.Məmməd-bəyli Respublikamızda asimmetrik sintez problemləri sahəsində sistemli şəkildə çalışan ilk azərbaycanlı alimdir. Hələ gənclik illərindən (1976) NKPI-nin Sumqayıt filialının (indiki Polimer Materialları İnstitutunun) direktoru, professor, Azərbaycan SSR EA-nın müxbir üzvi Mustafa Məhəmməd oğlu Hüseynovun rəhbərliyi ilə asimmetrik dien sintezinin prinsipcə yeni variantını təklif etmiş və xiral katalizatorun iştirakı ilə bu reaksiyanın aparılmasını həyata keçirmişdir.

Sonrakı illərdə asimmetrik sintez problemləri sahəsində Yaponiya (Koqa K., 1979) və Amerika (Rouşet V.R., 1982) alimləri tərəfindən Eldar müəllimin elmi-tədqiqat işləri prioritet kimi qəbul edilmişdir. Sonralar onun əsərlərinə dünyanın bir sıra aparıcı alimləri istinadlar etmişdir (Mori Y., 1982; Noqradi M., 1989; Narasaka K., 1991; Kaqan H.V.,

**Mənim könlüm müəllimdir, dizim üstü dəbistanı,
O şagirdəm ki, öyrəndim sükut ilə əlifbanı.
Nə hər dizdən olar məktəb, nə hər şagird əzbərxan.
Nə hər qətrə olar nisan, nə hər dərya sədəfkanı.**

Xaqani Şirvani

Riant V.D., 1992 və s.).

REA-nın görkəmli kimyaçı alimləri: "Jurnal Opqaniçeskoy Ximii" jurnalının baş redaktoru, MDU-nun professoru, akademik İ.P. Beletskaya, uzun müddət EÜBİ-nin direktoru işləmiş akademik Y.N. Bubnov, KFI-nin laboratoriya müdiri, dünya şöhrətli professor R.Q. Kostyanovski və başqaları Eldar müəllimin elmi işlərinə yüksək qiymət vermişlər.

Geniş intellektə, müasir dünyagörüşə malik, yüksək ixtisaslı mütəxəssis olan professor Eldar Məmməd-bəyli üzvi kimya, neft kimyası, asimmetrik sintez, sulfatreduksiyaedici bakteriyalar əleyhinə antimikrob maddələrin sintezi və xassələrinin tədqiqi sahəsində özünəməxsus elmi istiqamət yarada bilmişdir. Hazırda o, bu istiqamətdə fəal tədqiqatlarını uğurla davam etdirir. Onun apardığı elmi işlər SSRİ-i müəlliflik şəhadətnamələri ilə təsdiq edilmişdir.

İlk dəfə olaraq E.Məmməd-

ilə tsikloheksen və norbornen dikarbon turşularının, anhidridlərinin, monoefirlərinin rasemik və optiki aktiv şəkildə alınmasının elmi əsası işlənib hazırlanmışdır. Bu reaksiyalar üçün xammal kimi Respublikada istehsal olunan yan məhsulun tərkibində olan C5 qoşulmuş dienlərin götürülməsi işin ekoloji və iqtisadi cəhətdən qiymətini artırır.

Onun rəhbərliyi ilə alikl(aril)-sulfanilalkanların aminometoksi törəmələrinin yeni nəsil nümayəndələrinin yüksək regio-, stereoseçiciliklə və preparativ çıxımla alınmasının elmi əsasları işlənib hazırlanmışdır. Tərkibində norbornen fraqmenti saxlayan yeni imidozalınlar, Mannix əsasları, onların bazasında komplekslər alınmışdır. Alınan birləşmələrin bir çoxunun antimikrob aşqar kimi, müxtəlif bakteriyalara və göbələklərə qarşı antimikrob maddə kimi tətbiqi üçün tövsiyələr verilmişdir. Birləşmələr həmçinin SRB əleyhinə antimikrob maddələr kimi, korroziya inhibitoru kimi sınaqdan keçirilmiş və yüksək nəticələr əldə edilmişdir.

Son illər E.H. Məmməd-bəyli və əməkdaşları tərəfindən Azərbaycan yeni quru və dəniz yataq neftlərinin, o cümlədən müalicəvi neftlərin optiki aktivliyinin öyrənilməsi sahəsində geniş tədqiqat işləri aparılır və yüksək nəticələr əldə edilmişdir.

E.H.Məmməd-bəyli elmi əməkdaşlıq çərçivəsində Respublikanın ali təhsil müəssisələrinin (Azərbaycan Dövlət Pedoqoji Universiteti, Gəncə Dövlət Universiteti, Azərbaycan Tibb Universiteti) və elmi-tədqiqat institutlarının (Polimer Materialları İnstitutu, Kataliz və Qeyri-Üzvi Kimya İnstitutu, Aşqarlar Kimyası İnstitutu, Mikrobiologiya İnstitutu) əməkdaşları ilə birgə elmi işlərin aparılmasında fəal iştirak edir. O, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Analitik və üzvi kimya kafedrasının əməkdaşları ilə birlikdə tərkibində kükürd saxlayan bioloji aktiv maddələrin Mannix reaksiyası ilə sintezi və onların antimikrob, antiseptik maddələr və əlavələr kimi sınaqdan keçirilməsinə dair tədqiqatlar aparır. Onun rəhbərliyi ilə bir fəlsəfə doktorluğu dissertasiya işi müdafiə olunmuş və hazırda iki əməkdaş dissertant kimi elmi işlər həyata keçirilir.

(Ardı var)

bəyli çoxxlorlu və çoxbromlu bit-siklo[2.2.1]-hept-5-en-2-karbon turşularının enantiomerləri optiki aktiv aminlərlə spontan çökdürmə üsulu ilə təmiz şəkildə alınmış və nisbi konfiqurasiyaları təyin edilmişdir. Eldar Məmməd-bəyli tərəfindən ilk dəfə olaraq allilmalon efiri dien sintezində və asimmetrik dien sintezdə axiral dien kimi istifadə olunaraq malon efirinin norbornen törəmələri, rasemik və optiki fəal norbornenilbarburatlar sintez edilmişdir. Heksaxlorbitsiklo[2.2.1]-hept-5-en-2-karbon turşusu və onun xloranhidridi optiki fəal şəkildə alınmışdır. Bu maddələr tibbədə geniş tətbiq olunan çox qiymətli dərman olan (+)- varfarinin enantiomer şəkildə ayrılması üçün reagent kimi istifadə olunur. Çoxxlorlu norbornen karbon turşusunun monokristalları alınmış və rentgen quruluş üsulla tədqiq edilmişdir.

E.Məmməd-bəylinin rəhbərliyi